ŞAH ISMAYIL XƏTAI ƏSƏRLƏRI

2-CILD

QOŞMALAR

Mən dərvişəm – deyə, köksün gərərsən,
Həqqi zikr etməyə dilin varmıdır?
Kəndini görsənə eldə aparsan!
Halın hal etməyə halın varmıdır?

Bir gün balıq kimi aba sararlar,
Mürşiddən, rəhbərdən xəbər sorarlar,
Tüstü yaxıb guşə-guşə araplap,
Mən arıyam, dersən, balın varmıdır?

Dərdli olmayanlar, dərdə yanarmı?
Sadiq dərviş iqrarından dönəpmi?
Hər bir uçan, gül dalına qonarmı?
Mən bülbüləm dersən, gülün varmıdır?

Şah Xətai, sənin dərdin deşilməz,
Dərdi olmayanlar dərdə tuş olmaz,
Mürşidsiz, rəhbərsiz yollar açılmaz,
Mürşid ətəyində əlin varmıdır?

* * *

Gəlib ixlas ilə yola gedənin,
Zərrəcə könlündə güman gəpəkməz,
Sil-süpür qəlbini, evin pak eylə,
Möminin aynası duman gərəkməz.

Müsahib, mürəbbi yolda bir kişi,
Dili söylər, amma degildir işi,
Çünki baş etməzsən tutdubun işi,
Ər yükü gövhərdir, saman gərəkməz...

Can Xətaim aydır: düşürdün dərdə,
Zavallı sufidən qalxmayır pərdə,
Gördün ki, bir lobma gəldi bir yerdə
O lobma çik isə yemən gərəkməz.
Bu gün ələ almaz oldum mən sazım,
Ərşə dirək-dirək çıxar avazım,
Dörd şey vardır bir qarındaşa lazım,
Bir elim, bir kəlam, bir nəfəs, bir saz.

Gözəl, əlim çıxsa, çıxsa salınsa,
Bədir aylar kimi dobsa, dolunsa,
Dörd şey vardır bir qarındaşa lazım,
Bir xeyir, bir şər, bir ibadət, bir niyaz.

Yaz olunca çayır-çəmən üstünə,
Ərməban sunaplap dostu-dostuna,
Dörd şey vardır ovu almış dəstinə,
Bir şahin, bir doban, bir əspir, bir baz.

Cahil olan söylər, sözünü bilməz,
Meydana gəlincə özünü bilməz,
Dörd şey vardır cənnət yüzünü görməz,
Bir münkir, münafiq, bir Yezid, qanmaz.

Şah Xətaim aydır: sən qulun nedər,
Gözəl dünyasını tərk edər gedər,
Dörd şey vardır ildən-ilə dövr edəp,
Bir aydır, bir gündür, bir qışdır, bir yaz.

* * *

Ərənlər bu yolda hazırdır, hazı,
Müsahib lövhini dəftərdən qazı.
Gərəksə eyləsin min kərrə üzür,
Onlar ilə yeyib, içənə lənət!

Ablını bəyənib, iqrarın qoyub,
Qalxıb, havalanıb, nəfsinə uyub
Təbərra kömləgin əyninə geyib.
Əzazil donunu biçənə lənət!

Bəyənməyib ərənlərin sözünü,
Mənlik yurduna qondurmuş özünü,
Haq qapıdan döndərmişdir yüzünü
Əzazil yurduna keçənə lənət!

Ariflər beylə dedilər uluya,
Əzazil neyləsin qəlbi doluya,
Təbərra oxundu yanlış biliyə,
Kəndi biləsinə uçana lənət!

Xətaim der: bir vəliyəm yoluyla,
Sultanın töhfəsi, hərdəm quluyla.
Könüldə kibr olub, soyuq dil ilə,
Özün məhəbbətdən seçənə lənət!

* * *

Baharın gəldiyin nədən biləyim,
Gül dikəndə bitər, bülbül taldadır.
Əyyubun tənində iki qurd qaldı,
Biri ipək sarar, biri baldadır.

Könlünə gətirmə şəkk ilə güman,
Seyid Nəsimiyə de, ol oldu şan.
Tanrı ilə minbir kəlam söyləşən,
Əli Mədinədə, Musa Turdadır.

Şəriət yolunu Məhəmməd açdı,
Təriqət gülünü Şah Əli seçdi.
Şu dünyadan neçə yüz min ər keçdi,
Onlar ittifaqda, Mehdi yoldadır.

Adəmin, Hatəmin zat-i Fəzlullah,
Əşyayi qərq etmiş bu bir sirrullah
Şahənşahi-qütbi-aləm zillullah,
Qüdrət-i nəzəri mömin quldadır.

Şah Xətai aydır: sirrini yayma,

Qıla gör namazın qəzayə qoyma,
Şu yalan dünyada heç sabam deymə,
Tənin tənaşirdə, sirrin saldadır.

* * *

Qarşıkı qarlıca dabı gördünmü?
Yoldurmuş əyyamın, əriyib gedər.
Axan sulardan sən ibrət aldınmı?
Yüzünü yerlərə sürüyüb gedər.

Qadirsən, ey ulu şahım, qadirsən!
Hər nerəyə baxsan onda hazirsən.
Üstümüzdə dördguşəli çadirsən,
Cümləmizi birdən bürüyüb gedər.

Sıra-sıra gələn, ol ulu quşlar,
Sirli olur, yaxmaz onu günəşlər,
Əvvəl-əzəl meyvə verən abaclar,
Onlar da qalmayıb, çürüyüb gedər.

Şah Xətaim söylər sözü özündən,
Dərvişlərin saqınıbdır gözündən,
Olur-olmaz münkirlərin sözündən,
Əsriyib könlümüz, farıyib gedər.

* * *

Iqrar verdim, dönmən Ələst bəzmindən,
Verdiyim iqrarı imandan aldım.
Başqa seyran gördüm, kəndi özümdən,
Bu məhəbbəti mən Mərdandan aldım.

Narü badü xakdən bilin xəlq oldum,
Kəndi-kəndim ana rəhmində buldum,
Müddət tamam oldu dünyayə gəldim,
Bu ibrətnümayı cahandan aldım.

Bildiyim unutdum, eylərəm fəryad,
Dərdim budur, dil yox istəyəm imdad,
Təkrar yenə təlim etdi bir ustad,
Dərsimi məktəbi-ürfandan aldım.

Can gözü qəflətdən açıla düşdü,
Ikilik pərdəsi seçilə düşdü,
Qüdrət xəzinəsi açıla düşdü,
Cəvahiri kani-mərcandan aldım.

Bu bir gizli sirdir, hər can duyamaz,
Əhli-eşqin qatarına uyamaz,
Dəgmə, cövhərfürуş baha qoyamaz,
Bu dürri-yektadır, ümmandan aldım...

Gəl düşünmə, abla sıbmaz bu elim,
Qüdrət xəznəsinin müftahi dilim,
Bir ulu dərgaha ulaşdı yolum,

Bilməyən sanır ki, dükandan aldım.

Ah edib utandım kəndi sözümdən,
Məst olub, türabə düşdüm özümdən,
Qanlı yaş axıtdım iki gözümdən,
Macərayi çeşmi-giryandan aldım.

Musayə təsəlli göründü Turdən,
Məst olub, ablını şaşırdı sirdən.
Ənəlhəq sirrini aldım Mənsurdən,
Məhəbbət kəmərin ərkandan aldım...

Həq bilir sözümə hiylə qatmazam,
Hər kəsə bu sirri əyan etməzəm,
Qiyməti bilinməz yerdə satmazam,
Mən bu nəsihəti bir candan aldım.

Çalış bu girdabın çıx yörəsinə,
Dərman gizlənibdir dərd arasına,
Məlhəm sarılarmı eşq yarasına?
Bu elmi hikməti Loqmandan aldım.

Aləm başdan-başa bir seyrəngahdır,
Kir könül şəhrinə, gör nə dərgahdır,
Bir gizlicə sirdir, qüdrətüllahdır,
Yazılmış dəftərü divandan aldım.

Tərkü təcrid oldum, tökdüm qəbayi,
Əgnimə geyindim şalü əbayi,

Mana sorun kimdən aldım yasayi?
Ismayıla enən qurbandan aldım.

Dünyadan əl çəkdim ərkandır işim,
Çeşmilə bürhandır, tökülür yaşım,
Sizlərə hədiyyə, əldədir başım,
Ol yaşıl yarrabı Səlmandan aldım...

* * *

Bu yolun yolçusu olayım, dersən,
Əldə iki qarpız tutmalı degil,
Dərviş olub, şalvar geyəyim, dersən,
Gahi geyib, gahi atmalı degil.

Namərd babçasında qönçə gül olmaz,
Kamil ilə yoldaş olan yorulmaz.
Iki məxluq vardır, haqqa qul olmaz.
Məbrurluq, kibirlik etməli dəgil.

Məbrurlar orada olurlar yalan,
Kibr imiş yorulub yollarda qalan.
Əgər yolçu isən körpünü dolan,
Göz görə çamura batmalı dəgil

Qoyun quzusuna nasıl məl
ədi,
Öküzün qulabına kimlər ənədi,
Qərib bülbül gül dalında tünədi,

Hər çalı başında ötməli dəgil.

Şah Xətai imam Cəfər müxbiri,
Haqqın yaranidir Veysülqərəni,
Haqqın xəznəsindən gələn gövhəri,
Müştəri olmadan satmalı dəgil.

* * *

Gəl, a könül, xoş görəlim bu dəmi,
Bu da böylə qalmaya bir gün ola.
Kişi, çəkmək gərək qüsseyi, qəmi,
Haqdan gəlir, hər nə gəlsə bir qula.

Ər odur etiqad edə pirinə,
Nəzər edə əvvəlü axirinə.
Əlbət, yol qədimdir iltər yerinə,
Sana kim neylərsə, salagör yola.

Biz də bilirik ki, dostu, qardaşı,
Bulamadım bir qara gün yoldaşı.
Dost keçinib, yüzə gülən qəllaşı,
Bahasıdır, satmaq gərək bir pula.

Hər kişi bir xəyal ilə əglənir,
Daim onun könlündə ol bəklənir.
Böylə olur sevdiyim gah ablanır,
Kimi gördük qiyamətədək gülə.

Qarunu gör bunadı, ya bulduqca,
Inandı, fələk yüzünə güldükcə,
Sən eyilik et, durma əldən gəldikcə,
Dedilər: xalq bilməzsə, xaliq bilə.

Gerçək olan kişi dostdan ayrılmaz,
Dəgmə kişiilərdə həqiqət olmaz,
Sən, səni satıban, yedirsən bilməz,
Bu zamanda kimsə yaramaz elə.

Xətai, dünyanın ötəsi fani,
Bizdən əvvəl bunda gələnlər qanı?
Sanma daim şad yürüyə düşmanı,
Bir gün olub, növbət ona da gələ.

* * *

Könül, nə gəzirsən seyran yerində,
Aləmdə hər şeyin var olmayınca.
Olura-olmaza dost deyib gəzmə,
Bir əhdinə bütün yar olmayınca.

Yürü, sufi, yürü, yolundan azma,
Elin qeybətinə quyular qazma.
Yorulma bihudə, boşuna gəzmə,
Yanında mürşidin yar olmayınca.

Qalxdı, havalandı könülün quşu,
Qovba, qeybət etmək göntünün işi,
Ustadın tanımaz bunda hər kişi,
Onun kim, mürşidi ər olmayınca.

Varıb bir köntüyə sən olma nökər,
Çərxinə dögər də dolunu dögər,
Nə xudadən qorxar, nə hicab çəkər,
Bir köntüdə namus, ar olmayınca.

Şah Xətai, edim bu sirri bəyan,
Kamilmidir cahil sözünə uyan?
Bir başdan ablamaq ömrədir ziyan,
Iki başdan mühübb, yar olmayınca.

VARSAĞILAR

Qaibdən dəlil göründün,
Dədəm, xoş gəldin, xoş gəldin!
Bizi sevib sevindirdin,
Dədəm, xoş gəldin, xoş gəldin!

Iki can idik birləşdik,
Məhəbbət qapısın aşdıq,
Şükür didara irişdik,
Dədəm, xoş gəldin, xoş gəldin!

Üstümüzə yol ubratdın,
Gövhər aldın, gövhər satdın,
Ərliyini isbat etdin,
Dədəm, xoş gəldin, xoş gəldin!

Bir abacda güllər bitər,
Dalında bülbüllər ötər,
Şahıma bərgüzar gedər,
Dədəm, xoş gəldin, xoş gəldin!

Boylə, Şah Xətaim, boylə,
Pirim dəstur versin söylə,
Şaha məndən niyaz eylə,
Dədəm, xoş gəldin, xoş gəldin!

Bir gözəlin vücudunun şəhrinə,
Bax, nəzər eylə də həmən arif ol,
Dükanında dedigin mətaına,
Bax, nəzər eylə də həmən arif ol.

Seyr et özgə ərənlərin görəsin,
Təbib sarar yürəgimin yarəsin,
Çərb eyləmə məhəbbətin çarəsin,
Bax, nəzər eylə də həmən arif ol.

Hərcayi gözələ qoşma başını,
Hərcayilik edib, atar daşını,
Müştəri bulursa, söz qumaşını,
Bax, nəzər eylə də həmən arif ol.

Xətai der: – rəhm etməzəm yalana,
Özün təslim edər kəndi gələnə,
Ay Əlidir, gün Mühəmməd bilənə,
Bax, nəzər eylə də həmən arif ol.

* * *

Vücudim şəhrin seyr edib gəzdim.
Didar ilə məhəbbətə eşq olsun!
Həmən bir nəsnədə qaldı nəzərim,
Didar ilə məhəbbətə eşq olsun!

Eşqim cuş eylədi keçdi sərimdən,

Artıb gəlir məhəbbətin nurundən,
Niyazımız budur cani-kərimdən,
Didar ilə məhəbbətə eşq olsun!

Qüdrət qəndilindən atdı danəyi,
Endi lövhi üzrə tutdu binayi,
Cünbüşə gətirən çərxi-fənayi,
Didar ilə məhəbbətə eşq olsun!

Fil yükün yüklətmə, qarınca çəkməz,
Dürlü reyhan çoxdur, gül kimi qokmaz,
Dünya malın versən, bizə gərəkməz.
Didar ilə məhəbbətə eşq olsun!

Yucalarda olur ol hüma quşi,
Dostum, məhəbbətdir aşiqə işi,
Pirim Xətaidir cümlənin başı,
Didar ilə məhəbbətə eşq olsun!

* * *

Yenə mehman gördüm, könlüm şad oldu,
Mehmanlar, siz bizə səfa gəldiniz!
Qar-qış yabar ikən, bahar-yaz oldu,
Mehmanlar, siz bizə səfa gəldiniz!

Müsafir eşq qapusunun dilidir,
Xızrı sev kim, sahibinin quludur,

Tanrı müsafiri pirim Əlidir,
Mehmanlar, siz bizə səfa gəldiniz!

Bir evə qəhr ola, müsafir getməz,
Çalışsa, çırpınsa əkdiyi bitməz,
Çabırsa, babırsa, bir yepə yetməz,
Mehmanlar, siz bizə səfa gəldiniz!

Hümmət eylə sən ki, daima gələ,
Yaman-yaxşı bizim yüzümüz gülə,
Böyük-kiçik onu, həm, Xızır bilə,
Mehmanlar, siz bizə səfa gəldiniz!

Müsafir gəlir ki, qisməti bilə,
Müsafir Xızırdır üzrünü dilə,
Xətaim obruyu tut, ver gəl ələ,
Mehmanlar, siz bizə səfa gəldiniz!

* * *

Biz də xanədanə gedər der idik,
Mehman canlar, bizə səfa gəldiniz!
Hər sabah, hər sabah yüzüm üstünə,
Mehman canlar, bizə səfa gəldiniz!

Bəli, dedik, bir gerçəyin dəstinə,
Canım qurban olsun haqqın dostuna,
Hər sabah, hər sabah yüzüm üstünə,

Mehman canlar, bizə səfa gəldiniz!

Getdi yoldaşlarım, qaldım yalınız
Babçada açılır qönçə gülümüz,
Şəkər məhəbbətiz, dadlı dilimiz,
Mehman canlar, bizə səfa gəldiniz!

Bayquş kimi nə bəklərsən viranı,
Şükür olsun səni bizə verəni,
Sultan Xətainin işi, yerəni,
Mehman canlar, bizə səfa gəldiniz!

* * *

Içmişəm bir dolu, olmuşam ayıq,
Düşmüşəm dablara, olmuşam geyik,
Sənə derəm, sənə, sürməli geyik,
Qaçma məndən, qaçma avçı deyiləm.

Avçı deyiləm ki, düşəm izinə,
Qaça-qaça qanlar endi dizinə,
Sürmələr hey çəkdin qonur gözünə,
Qaçma məndən, qaçma avçı deyiləm.

Sənə derəm - sənə, geyik ərənlər
Bizə sevda, sənə dalba verənlər,
Dilərəm mövladan yenməz vuranlar,
Qaçma məndən, qaçma avçı deyiləm.

Eyder, Şah Xətaim uçan qaçandan,
Zərrəcə qorxmarıq bu datlı candan,
Gedib dəvac olma atana mandan
Qaçma məndən, qaçma avçı deyiləm.

* * *

Allah-allah, deyin, bazilər,
Bazilər, deyin, şah mənəm.
Qarşu gəlin, səcdə qılın,
Bazilər, deyin, şah mənəm.

Uçmaqda tuti quşuyam,
Abır ləşkər ər başıyam,
Mən sufilər yoldaşıyam,
Bazilər, deyin, şah mənəm

Nə yerdə əkərsən bitərəm,
Xanda çabırsan yetərəm,
Sufilər, əlin tutaram.
Bazilər, deyin, şah mənəm.

Mənsur ilə darda idim,
Xəlil ilə narda idim,
Musa ilə Turda idim,
Bazilər, deyin, şah mənəm.

Qırmızı taclı, boz atlı,
Abır ləşgər nisbətli,
Yusif peybəmbər sifətli,
Bazilər, deyin, şah mənəm.

Xətaiyəm al atlıyam,
Sözü şəkərdən datlıyam,
Mürtəza Əli zatlıyam,
Bazilər, deyin, şah mənəm.

* * *

Gəl, könül, incimə bizdən,
Qalsın, könül, yol qalmasın!
Əvvəl-axır yol qədimdir,
Qalsın, könül, yol qalmasın!

Ərənlər bizə busudır,
Yalan söyləyən asidir,
Bu gerçəklər nəfəsidir,
Qalsın, könül, yol qalmasın!

Babçada açılan güldir,
Mənayi söyləyən dildir,
Pəs, əzəldən qədim yoldir,
Qalsın, könül, yol qalmasın!

Başındadır altun tacı,

Budur, ərənlər meracı,
Kəskindir yolun qılıcı,
Qalsın, könül, yol qalmasın!

Ey divanə, ey divanə,
Aşiq olan qiyar canə,
Xətai der, Taclı xanə,
Qalsın, könül, yol qalmasın!

GƏRAYLILAR

Gövhərin keçməyən yerdə,
Satma, qardaş, kərəm eylə,
Ləl daşını çay daşına,
Qatma, qardaş, kərəm eylə.

Gördün bir yerdə aşina,
Hər nə dersən özbaşına.
Yol daşını yol quşuna,
Atma, qardaş, kərəm eylə.

Gördünsə bir yerdə rəqib,
Neylərsən yüzünə baxıb,
Münkiri qatara çəkib,
Getmə, qardaş, kərəm eylə...

Xətaim çabırır, ərə!
Dünya böylə gəlmiş zirə,
Arif, oxun əbəs yerə,
Tutma, qardaş, kərəm eylə.

* * *

Aqil, gəl bəri, gəl bəri,

Gir könülə, nəzər eylə,
Görür göz, eşidir qulaq,
Söylər dilə nəzər eylə.

Başdır – gövdəyi götürən,
Ayaq – mənzilə yetirən,
Dürlü məsləhət bitirən,
Iki ələ nəzər eylə.

Sufi isən, alıb satma,
Həlalına haram qatma,
Yolun əyrisinə getmə,
Dobru yola nəzər eylə.

Iki əlin qızıl qanda,
Çox günahlar vardır məndə,
Ya ilahi, kərəm səndə,
Düşgün qula nəzər eylə.

Xətai eydür: ya Banı,
Verən mövla alır canı,
Əvvəl kəndi-kəndin tanı,
Sonra elə nəzər eylə!

* * *

Gəl bir pirə xidmət eylə,
Əmək zayi olmaz ola.

Mürşid ətəyin möhkəm dut,
Kimsəlindən almaz ola.

Bir işi bitirmək gərək,
Əksigin yetirmək gərək,
Yar ilə oturmaq gərək,
Heç bir şəmmə gəlməz ola.

Bir soyu soylamaq gərək,
Bir acı doylamaq gərək,
Bir dildən söyləmək gərək,
Firiştələr bilməz ola.

Çaruq bəhri olmaq gərək,
Bir ummana dolmaq gərək,
Bir gövhəri bulmaq gərək,
Heç sərraflar bulmaz ola.

Gerçək aşiq olmaq gərək,
Məşuqini bulmaq gərək,
Ölməzdən ön ölmək gərək,
Varıb onda ölməz ola.

Bir quş olub uçmaq gərək,
Bu mənani seçmək gərək,
Bir qədəhdən içmək kərək,
Içənlər ayılmaz ola.

Bir babçaya gəlmək gərək,

Xub təfərrüc qılmaq gərək,
Bir gülü qoxlamaq gərək,
Hərgiz ol gül solmaz ola.

Gəl Xətai, sən keç otur,
Davani mənayə yetür,
Söhbətinə bir ər gətür,
Cana başa qalmaz ola.

* * *

Dil ilə dərvişlik olmaz,
Halı gərək yol əhlinin,
Arilərin hər çiçəkdən,
Balı gərək yol əhlinin!

Keçmək gərək dörd qapıdan,
Qurtulasan mürəbbidən,
Mürəbbidən müsahibdən,
Əli gərək yol əhlinin!

Mən gəzərəm dərdli-dərdli,
Ötər firqətli-firqətli
Bülbül kimi ünü dadlı,
Dili gərək yol əhlinin!

Mən gəzərəm ayıq-ayıq,
Dəryalarda olur qayıq,

Bülbülləri Şaha layiq,
Gülü gərək yol əhlinin.

Xətaim der: quşaq quşan,
Toz olur türaba düşən,
Budur dərvişliyə nişan,
Yolu gərək yol əhlinin!

* * *

Qırxlar meydanına vardım,
Gəl bəri, ey can, dedilər.
Izzət ilə salam verdim,
Gəl, işdə meydən, dedilər.

Qırxlar bir yerdə durdular,
Otur deyə, yer verdilər,
Önümə surba sərdilər,
Əl lobmaya sun, dedilər.

Qırxların qəlbi durudur,
Gələnin qəlbin arıdır,
Gəlişin hardan bəridir,
Söylə, sən kimsən? – dedilər.

Gir simaə, belə oyna,
Silinsin, açılsın ayna,
Qırx il qazanda dur qayna,

Daha çiy, bu tən, dedilər.

Gördüyünü gözün ilə,
Söyləmə sən sözün ilə,
Ondan sonra bizim ilə,
Olasan mehman, dedilər.

Düşmə dünya möhnətinə,
Talib ol haqq həzrətinə,
Abi-Zəmzəm şərbətinə,
Barmabını bən, dedilər.

Şeyx Xətai nədir halın,
Haqqa şükr et, qaldır əlin,
Qeybətdən kəsə gör dilin,
Hər qula yeysən, dedilər.

* * *

Sərsəri, girmə meydana,
Aşiq, səndən yol istərlər.
Qəllaş ilə oturmadan,
Iman əhli, pul istərlər.

Bu yola girən oturmaz,
Haq sözə hiylə qatılmaz,
Bunda heç hiylə satılmaz,
Gövhərindən qul istərlər.

Bir qılı min parə edər,
Bu yolu ixtiyar edər,
Şahım bir yol qurmuş, gedər,
Yol içində, yol istərlər.

Şah Xətai der: Neylərsən,
Hər müşküli həll eylərsən,
Arısan çiçək iylərsən,
Yarın səndən gül istərlər!

* * *

Sözünü bir söyləyənin,
Sözünü edər sab bir söz.
Pir nəfəsin dinləyənin,
Yüzünü edər ab bir söz.

Bir söz vardır xalq içində,
Dəxi söz var xülq içində,
Olmaya ki, dəlq içində,
Deyəsən çarqadaq bir söz.

Söz vardır kəsdirir başı,
Söz vardır kəsər savaşı,
Söz vardır abulu aşı,
Bal ilən edər yab bir söz.

Sözünü yaxşı bişirgil,
Yaxşı us ilə düşürgil,
Yaramazını şaşirgil,
Canına olur dab bir söz.

Istərəm görəyim yarı,
Bu rəmzi anlagil barı,
Həzaran əhli-iqrarı,
Edər qara torpaq bir söz.

Şah Xətai, ayatindən,
Sözün söylə öz zatindən,
Olmaya kim, pir qatindən,
Səni edə irab bir söz!

BAYATILAR

Xətai, can arxına,
Əhli ürfan arxına,
Mərifətdən su gəlib,
Tökülür can arxına.

* * *

Könül vermə nadanə,
Haqqı inkar edənə,
Müridim, haq demişəm,
Məhəbbət xanədanə.

* * *

Xətaim der, bayabı,
Atılandır bayabı,
Quşlarda nə quşu var,
Təpəsində ayabı?

* * *

Xətaiyə han gəldi,
Mürdə cismə can gəldi,
Yəqubi-zar olmuşam,
Yusifi-Kənan gəldi.

Xətaiyəm xəttarəm,
Həq sirrinə səttarəm,
Həkimlərin dərmanı,
Təbiblərə əttarəm.

* * *

Xətaiyəm bir haləm,
Əlif üstündə daləm,
Sufiyəm təriqətdə,
Həqiqətdə abdaləm.

* * *

Xətaiyəm, ver cəvablən,
Qırmızı gül gülablən,
Səndən can əsirgəməm,
Zira kim, bir hesablən.

* * *

Xətai işin düşər,
Gəlib, gedişin düşər,
Dişləmə çiy löqməni,
Yerinə dişin düşər.

MÜRƏBBƏLƏR

Xubların sultanısan, aləmdə var, xan ol yürü,
Aşiqin canında cansan, vara canan ol yürü,
Sən rəqibin məclisində şəm kimi yan ol yürü,
Könlümüzü bizə ver də, Misrə Sultan ol yürü!

Yerdə qalmaz çün belə sən, ey mələk, ahim mənim,
Yalqıza yardım edər, var der ki, allahim mənim,
Bivəfalıq rəsmini əldən gedər şahim mənim,
Könlümüzü bizə ver də, Misrə Sultan ol yürü!

Neçə kərrə demədimmi, gözləri ahu, sana,
Bivəfalıq etməmək gərək idi canım sana,
Yürü, var ömrüm haman şimdən gerü yahu sana,
Könlümüzü bizə ver də, Misrə Sultan ol yürü!

Ya ilahi, bilməzəm, kim, nolur əhvalım mənim,
Könlüm aldı, ey müsəlman, şimdi bir zalim mənim,
Sevdigim, ömrüm, əfəndim, hey gülüm, balım mənim,
Könlümüzü bizə ver də, Misrə Sultan ol yürü!

Ey Xətai, bulmadım bir yarü həmdəm dünyada,
Ah-vahi keçdi ömrüm, neyləyim mən dünyada,
Sərv kimi sərxoş ola sab haman sən dünyada,
Könlümüzü bizə ver də, Misrə Sultan ol yürü.

Vədeyi-vəsl edəli bir qılca qaldı canımız,
Göglərə irsə iribdür naləvü əfbanımız,
Yola baxmaqdan çıxıbdır dideyi-giryanımız,
Xani, ay zalim, səninlə əhdimiz, peymanımız?

Gülşəni-babi-cinansən, eşq ola didarına,
Mən dəxi bir bülbüli-şuridəyəm gülzarına,
Yürü, ey yari-vəfasız, durmadın iqrarına,
Xani, ay zalim, səninlə əhdimiz, peymanimiz?

Hər xaçan cami-şərabi-şiveyi nuş eylədin,
Etdigin qövlü qərari həp fəramuş eylədin,
Çeşmi-məxmurinlə, mən miskini sərxoş eylədin,
Xani, ey zalim, səninlə əhdimiz, peymanimiz?

Al səhabi-ruyini hüsnün kimi olsun müdam,
Mehr ilə dolsun mənim mahim zəminü asiman,
Söylədin könlüm alınca mənə min dürli yalan,
Xani, ey zalim, səninlə əhdimiz, peymanimiz?

Əbri-baran kimi ablarkən Xətai zar-zar,
Gözünün yaşi edərdi durma, derdin, aşikap,
Dün gecə kuyində oldum, sübh olunca intizap,
Xani, ey zalim, səninlə əhdimiz, peymanimiz.

TƏRCIBƏND

"La"yi isqat eyləyib bir bilməyən illasını,
Bilmədi nəfi ilə isbatın nədir mənasını,
Vadiyi-üsyanda qaldı, anmadı mövlasını,
Abi-tovhid ilə tahir qılmadı əzasını,
Içmədi bəzmi-ələstin badeyi-həmrasını,
Açmadı nuri-vilayət çeşm nabinasını,
Görmədi gün türrəsindən leylətül-əsrasını,
Bulmadı rahi-yəqinin mənzili-əlasını,
Qabi-qövsiynin yanıldı qürblə ədnasını,
Silmədi ayinəyi-dildən qubarü pasını,
    Müftiyi-eşq böylə vermişdir bunun fitvasını:
    Ya çək əl sərdən, ya gəl cınlatma eşqin tasını!

Yox ikən kövnü məkanü sahilü abü qara,
Cuşə gəldi şövq ilə bəhri-məhəbbət ibtida,
Daşə çaldı şişəsin, etdi təməvvüc hər yana,
Sərbəsər əşyayi seyran eylədi çunü çəra,
Eşq Mənsurini gördi ol arada aşina,
Bir fəna abdal gəldi yanıma dedi mana,
Var fərabət guşəsin edən məqami-dilgüşa,
Kol durur darüşşəfadır dərdimənd ana dəva,
Aləmi bəhpi-təhəyyürdə gəzərkən binəva,
Guşimə girdi beyibdən bir nidavü xoş səda,
    Müftiyi eşq böylə vermişdir bunun fitvasını:
    Ya çək əl səpdən, ya gəl cınlatma eşqin tasını!

Şol zaman ki, bətni-ümdə nütfeyi-mədfun idik,
Əmri-bari ilə anda pərdəyi-pürxun idik,
Qətreyi-naçiz idik, müdbə uyuşmuş xun idik,
Kasəsin kəsr eyləmiş bir Leyliyə Məcnun idik,
Sərsəri idik, əgərçi talibi-biçun idik,
Səy ilə dəryaya irmiş bir düri-məknun idik,
Özümüz fərq etməyib dəm bəstəvu məhzun idik,
Guhi-təndə səy ilə Fərhad ilə hamun idik,
Acizü zarü zəlilü müflisü mədyun idik,
Dəstgir olmasa bir kani-kərəm məbbun idik,
    Müftiyi eşq böylə vermişdir bunun fitvasini:
    Ya çək əl sərdən, ya gəl cınlatma eşqin tasini!

Adəmə-xakinin anladımsa tiynü masini,
Batil inkari gedəp fəhm et xəyalin xasini,
"La"də qalma sufiya, bil tovhidin illasini,
Uyma şeytani-ləinə dinləmə risvasini,
Yeni qəmdən aça göp mürati-qəlbin pasini,
Dəxi əşk içpə bulasan, mənzili-əlasını,
Ibn vəqt ol, anma dəhrin imruzü-fərdasini,
Ko bu dunhümmət fənanın şurü şər bovbasini,
Görcək etsin gərək o gərçəklərin dəvasini,
Anladın sahili-eşqin sözünün mənasını.
    Müftiyi eşq böylə vermişdir bunun fitvasini:
    Ya çək əl səpdən, ya gəl cınlatma eşqin tasini!

Aşiq ol, ol gülüzarın bülbüli-nalani ol,
Can verüb yolunda sadiq, qailü qurbani ol,

Gənci-bəmdə, dərdü möhnət mədəninin kani ol,
Keç fərabət təxtinə, gəl aləmin sultani ol.
Ruzüşəb ol məhliqanın valehü heyrani ol,
Baqidir, sanma fəna darin haman mehmani ol,
Gəp səadət küncini bulmaq dilərsən fani ol,
Kuyi-fəqp içrə gədalıq mülkinin sultani ol,
Əhli-eşqin asitani, babinin dərbani ol,
Baş açıq meydani-eşqin soyunub üryani ol,
Müftiyi eşq böylə vermişdir bunun fitvasini
Ya çək əl səpdən, ya gəl cınlatma eşqin tasini!

Həmdlillah, irişib cananəyə can olmuşuz,
Sər verüb, meydani-eşqə girib, üryan olmuşuz!
Qətreyi-naçizikən dəryayi-ümman olmuşuz!
Fəxr edib dərvişliyi aləmdə sultan olmuşuz!
Təkyəyi-fanidə bir qaç gün ki, mehman olmuşuz!
Dəviyi-xam etməzik, rahi, təəyyün bulmuşuz!
Ey bəradər, eşqi-əsrarilə heyran olmuşuz!
Dersən kim, dəhri-pirindən nəsihət almışuz!
Irişib feyzi-ilahi bizə, təslim olmuşuz,
Canü dil tərkin urub, meydani-eşqə gəlmişüz.
Müftiyi eşq böylə vermişdir bunun fitvasini:
Ya çək əl səpdən, ya gəl cınlatma eşqin tasini!

Pərdəyi-pündardən keç aləmin sultani ol,
Hər gədayə şəfqət edib, cani içrə cani ol,
Cövhəri əqli-məanidən çəkərgil kani ol,
Kuyi-eşqin sən dəxi bir baş açıq üryani ol
Nəreyi-yahu ilə doldur cahani, fani ol,

Gah məstü gah əsrük bir məhin heyrani ol,
Can verib eşqilə yolunda qulu qurbani ol
Baş açıq bir padşahın bəndeyi-fərmani ol,
    Müftiyi eşq böylə vermişdir bunun fitvasini:
    Ya çək əl sərdən, ya gəl cınlatma eşqin tasini!

Vəsfi-yarə, ey Xətai, söz deməк şanımdadır,
Cilvələr qılmaq mənim təb süxəndanımdadır,
Həmdəmim, həmməşrəbim dərdü bəla, yanımdadır,
Yar içün ölmək mənim ayinü ərkanımdadır,
On səkiz min aləmin əsmasi divanımdadır,
Kainatın sabitati qəsrü eyvanımdadır,
On iki şahzadənin imlası pünhanımdadır,
Sayə salmış üstümə mehri-dirəxşanımdadır,
Mustafanın ümmətiyəm, sevgisi canımdadır,
Həm Əliyyi-Mürtəzanın dərdi dərmanımdadır,
    Müftiyi eşq böylə vermişdir bunun fitvasini:
    Ya çək əl sərdən, ya gəl cınlatma eşqin tasini!

QƏSIDƏLƏR

* * *

Ey ki, yoxdan bu cahani var edən pərvərdigar
Yeri qaim gögləri dəvvar edən pərvərdigar.

"Küntü kənz"in ayəti vəsfində olmuşdur nüzul,
Varlıbına "kün fəkan" iqrar edən pərvərdigar.

Cümləyi-aləmdə sən gündən dəxi zahir, vəli,
Dildə daim adını səttar edən pərvərdigar.

Möminə məskən qılandır babi-cənnatü nəim,
Kafəri-münkir məqamın nar edən pərvərdigar.

Cümlə əşyalar gözün dərxab edəndir gecələr,
Gögdə kövkəblər gözün bidar edən pərvərdigar.

Bir quluni oda yaxub, qıldı fi-nari-səqər,
Bir quluni məhrəmi-əsrar edən pərvərdigar.

Misr içində Yusifi bir qul ikən sultan edən,
Dərd ilə Yəqubini bimar edən pərvərdigar.

Yunisi dərya içində yudduran bir balibə,
Atəşi Ibrahimi gülzar edən pərvərdigar.

Yabdıran dəryaya gögdən əbri-neysan yabmurun,
Qətpəsindən lölöyi şəhvar edən pərvərdigar.

Ənbiyalar bəxşinə yazdıran əla mərtəbə,
Müstəfanı cümlədən muxtar edən pərvərdigar.

On iki məsumi-paki piş edən ümmətlərə,
Mürtəzani heydəri-kərrar edən pərvərdigar.

Lütfilə əhvalına qılgil Xətainin nəzər,
Eşq içində valehi-didar edən pərvərdigar.

* * *

Qönçətək ləlini xəndan etdigin, yəni ki, nə?
Lalətək babrını pür qan etdigin, yəni ki, nə?

Qarə zülfin ab yüzin üstündə əfşan eyləyib,
Könlümü bəmdən pərişan etdigin, yəni ki, nə?

Qılmaq üçün tazə hüsnün babın, ey sərvi-rəvan,
Gözümü kuyində giryan etdigin, yəni ki, nə?

Tökmək üçün qanımı başım kəsib hər dəmbə-dəm,
Şahsüvarım əzmi-meydan etdigin, yəni ki, nə?

Aşiqin vəsl ilə bir dəm könlünü şad etməyib,

Bu xərab abadı viran etdigin, yəni ki, nə?

Gülşən içrə cilvələnmişsən yenə gəşt etməyə,
Can quşun dutmaba seyran etdigin, yəni ki, nə?

Bitəvəqqüf hər bəla oxun ki, atsan hər yana,
Sən məni qarşuda qalxan etdigin, yəni ki, nə?

Gəp yüz il kuyində can ver, meyli yox hərdəm sənə,
Ey könül, sən munca əfban etdigin, yəni ki, nə?

Ayabın yüzində dirlik istədim, mən, öl dedin,
Müşkilimni beylə asan etdigin, yəni ki, nə?

Dil quşuna daneyi-xal üstə dam etmiş saçın,
Ya rəb, onu bəndü zindan etdigin, yəni ki, nə?

Çünki qılırdın mənə min tövr ilə cövrü cəfa,
Eşqini könlümdə mehman etdigin yəni ki, nə?

Arizini zülfiniz birlən hicab edüb müdam,
Ey günəş, yüzünü pünhan etdigin, yəni ki, nə?

Mehr ilən rəhm etməyübən, qəhr birlən öldürüb,
Bəndəyə lütf ilə ehsan etdigin, yəni ki, nə?

Istəmişdin qətlimi, can mücdə verdim mərdana,
Gözü könlümnü peşiman etdigin, yəni ki, nə?

Bönçə gül xəndan olub, nərgizlə susən bitməgə,
Arizin babın gülüstan etdigin yəni ki, nə?

Pərdə səndən kəşf edib, ey vəpdi-əhmər yüzünü,
Bülbüli aləmdə dəstan etdiyin yəni ki, nə?

Çünki can verməzsən, ey ömrüm, bu cansız cismimə,
Suyi-ləlin abi-heyvan etdigin yəni ki, nə?

Vap gəl ey, badi-səba, ol ənbərəfşan zülfə de,
Bu qəmər dövrində dövran etdigin yəni ki, nə?

Istərəm gəldikcə bəmdən qurtarasan rəhm edib,
Günbəgün dərdin firavan etdigin, yəni ki, nə?

Ləşgəri-eşqin könül çək üstümə hərdəm dilər,
Xaneyi-könlümni talan etdigin yəni ki, nə?

Xalların filfil, yüzün gül, ləblərin mey, ey sənəm,
Xətlərindən dəstə reyhan etdigin yəni ki, nə?

Bəhrə döndü çövrəniz, əşgimdən, ey ayinəru,
Göz yaşından böylə ümman etdigin yəni ki, nə?

Seyr edərkən mürbi-dil, babi-rüxündə bənd edüb,
Anu dər çahi-zənəxdan etdigin yəni ki, nə?

Çalmaq üçün başımı, top eyləyib meydan ara,
Hav edüb, zülfini çövkan etdigin yəni ki, nə?

Çünki zülmətdən çıxarmaz könlümü şəmi-rüxün,
Sən onu şəmi-şəbüstan etdigin yəni ki, nə?

Mən gədayə çünki yoxdur rəhmin, ey can, eşqini,
Könlümün təxtində sultan etdigin yəni ki, nə?

Eyd yüzünçün, şəha, mücgan oxilən canımı,
Qaşların yayinə qurban etdigin yəni ki, nə?

Mədəni-yüzündə bir höqqə dəhanındır, dişin,
Ləblərin tərfini mərcan etdigin yəni ki, nə?

Aldı zəmzəm Kəbeyi-vəslin səfasından gözüm,
Tofi-dil dərdinə dərman etdigin yəni ki, nə?

Hər sütunun qəsri-babi, dildə can miqdarini,
Nisbətü Hənnanü Mənnan etdigin yəni ki, nə?

Bu Xətai könlünü, ey nərgizi cadu nigar,
Özünə sehr ilə heyran etdigin yəni ki, nə?

* * *

Ey könül, kuyində məva qıldıbın yəni ki, nə?
Itlərin kuyində qovba qıldıbın yəni ki, nə?

Sakin olmaq Kəbeyi-kuyində yekdir dilbərin,

Hər gərəkməz yerə pərva qıldıbın yəni ki, nə?

Qanlu yaşımni yüzüm üstə rəvan edüb müdam,
Razi-pünhanim hüveyda qıldıbın yəni ki, nə?

Könlümi qıldın müşəvvəş bir tükənməz fikr ilən,
Bu pərişan zülfi sevda qıldıbın yəni ki, nə?

Əşki-xunin bəhrə döndü çeşməsindən çeşmimin
Subəsu yaşımni dərya qıldıbın yəni ki, nə?

Vəchin əyyamində bu bəxti-siyahımnın şəha,
Nisbətini leyli-Yəlda qıldıbun yəni ki, nə?

Hərdəm, ey Leyli nigarım, bəndəni Məcnun təki,
Valehü qəmginü şeyda qıldıbun yəni ki, nə?

Istədim kuyində can verəm şəha, təxir edüb,
"Innə əmhəlhüm rüveyda" qıldıbın yəni ki, nə?

Xaki-payində məni ədnadən ədna eyləyib,
Özünü əladən əla qıldıbın yəni ki, nə?

Öldürüm, derdin bu gün-danla məni, çıxdın xilaf,
Bilməzəm imruzi-fərda qıldıbın yəni ki, nə?

Lövhi-dildə boylə təskin tapmış ikən bəmləri,
Bir dəxi yengidən inşa qıldıbın yəni ki, nə?

Çünki rəhmin yox məzarim üstünə bir daş edüb,
Ey vəfasız, onu tubra qıldıbın yəni ki, nə?

Gül yüzün ovraqını gülşəndə xəndan eyləyib,
Bülbüli-məhzuni guya qıldıbın yəni ki, nə?

Asmaq üçün canımı bir qıl ilən, ey novnəhal,
Sərvtək qəddini peyda qıldıbın yəni ki, nə?

Çünki dildən yox durur meylin məni-dilxəstəyə,
"Mərhəba, əhlən və səhla" qıldıbun yəni ki, nə?

Çak edüb güntək giribanini hərdəm köksünə,
Sübhdəm yüzüni peyda qıldıbın yəni ki, nə?

Çünki dövr etməz əyabi məclisi-üşşaq əpa,
Ləblərin cami-müsəffa qıldıbın yəni ki, nə?

Qüdrətidir sane-i-pakin, ona insan demə,
Sən ani manəndi-əşya qıldıbın yəni ki, nə?

Leyli zülfinin xəyali eşq ilən Məcnun təki,
Məskənini kuhü səhra qıldıbın yəni ki, nə?

Səcdə qılmaqçün dilərsən qaşları mehrabini,
Özünü sən əhli-təqva qıldıbın yəni ki, nə?

Valideynin mənisin yad eyləyib hərdəmbədəm,
"Cahidü" ləfzində fənna qıldıbun yəni ki, nə?

Ayabı tozunda ol sərvi-rəvanın, ey könül,
Vermək üçün can mühəyya qıldıbın yəni ki, nə?

Sidpə birlən müntəhayə qəddini təşbeh edib,
Qədpini "Vətturi-Sina" qıldıbun yəni ki, nə?

Istər idim qurtulam gəldikcə bir-bir qüssədən,
Günbəgün dərdim müsənna qıldıbın yəni ki, nə?

Eşigində binəvayə iltifatın kəm qılub,
Hüsn ilən özünü bərra qıldıbun yəni ki, nə?

Ey Xətai, xak ilən yeksan olub, ol mah üçün,
Əzmi-sevdayi-Sürəyya qıldıbun yəni ki, nə?

* * *

Ol - Əlif qəddinə münzəl gəldi xətti-üstiva,
Be - Bulundu qamətin vəsli vüsali-müntəha

Te - təbarək söylədi hər kim ki, gördü hüsnini,
Se - səyaqətlə yazılmış alnınızda Gafü ha.

Pe - pak et nəfsini ta kim bulasan nurini,
Çim - çək cürmini hər nə gəldi isə ver riza.

Ce - cəmalin mənisin hər kim sorarsa bir nəfəs,

Hə – həyat axar ləbindən, ya Məhəmməd Mustəfa.

Xe – xəbər ver gəl nə yüzdən oxunur ismin sənin?
Dal – dəlili-övliyasən, ya Əliyül-Mürtəza.

Zal – zakirdir şular kim, daima zikrün edər,
Re – rəqiblər zəhrin içmiş ol Həsən, xülqi-Riza.

Ze – zəminin Kəbəsin hər kim görərsə bir nəfəs,
Sin – sənsən aləm içrə, ey Hüseyni-Kərbəla.

Şin – şəhid et canını Зeynəl-Ibadin eşqinə,
Sad – səfayi-Baqirə irmək dilərsən taliba.

Zad – zadin mənisin Cəfər bulubdur bil tamam,
Te – təriqət içrə sənsən, ya imami-rəhnüma.

Zay – zalimdir şular kim, zalimə zülm etdilər,
Eyn – inad edəndilər şunlara der ruzi-cəza.

Beyn – beyri bilərəm mən, hər nə kim, görsəm bu gün,
Fa – fəzlüllah sənsən, ya Əli Musa Riza.

Qaf – qiyamət məhşərində şah Təqiyü ba Nəqi,
Kaf – kəramət mədənində ol Həsən Əskər liqa.

Lam – ləlin cəm edibdir ləşgəri-aşiqləri,
Mim – Mehdi sancabıdır sancabi-sahibləva.

Nun – nüzuli-qaşlarına qılmayan candan sücud,
Vav – vüsalin firqətindən ablaram mən dəmbəda.

He – həva dövranların taətləri külli-riya,
Lam – əlifladən göründü dərdinə çün kim, dəva.

Ya -yüzün nurin görəldən bu Xətai xəstədir,
Xanədani-Müstəfani mədh edər sübhü məsa.

RÜBAI, QITƏ VƏ TƏK BEYT

Ta badeyi xoşgüvar var, ey saqi,
Ta vardır əlində ixtiyar, ey saqi,
Bir dövr elə ki, dövpü dolanmış dövran
Nə badə qoyar, nə badəsar, ey saqi!

* * *

Bu Xətai bəndənin gör halını,
Kim, yolunda qoydu başü malını,
Pürgünahəm, tənə qılma zahida
Bəndəsinün həq bilür əmalını.

* * *

Eşq dəryasında qəvvas olmasan mərdanəvar,
Keçmə namərd körpüsündən, qoy aparsın su səni.
Dün bənövşə seyr edə göpdüm nihani gəşt edər
Dilbərim əgninə göymiş bip qəbayi-sysəni.

* * *

Gələn birdir, gedən birdir, qalan bir,
Haman birdir, haman birdir, haman bir.

ƏLAVƏLƏR

Ey müsəlmanlar, əsiri-zülfi yarəm dobrusi,
Bu siyahkarın əlində biqərarəm dobrusi.

Derdim, ol dilbər yanında etibarım var mənim,
Yoxladım etdim yəqin, bietibarəm dobpusi.

Bir quru candan nolur, qurban edim cananimə,
Ol pəriruxsaridən, çox şərmisarəm dobrusi.

Şah Xətai seyrə çıxdı, açdı hürrün qəbrini,
Bar-ilahi, əfv qıl kim, tövbəkarəm dobrusi.

* * *

Qatı müştaq idim sən məhliqayə,
Gözüm gördü, könül düşdü xətayə.

Şu dəmdən kim, sənin gördüm cəmalın,
Giriftar olmuşam yüz min bəlayə.

Düşübdür ənbər-əfşan kakilindən,
Sənin ta ol güli-həmrayə sayə.

Mənim vayəmi ta verməzsən, ey dust,

Salıbsan aşiqi ah ilə vayə.

Xətali qulunam, rəhm eylə ey yar,
Xətaini buraxmagil xətayə.

* * *

Sübhdəm gülzar içində çaldı bülbül ərbənun,
"Əyyühəlüşşaq, qumu innəküm layəsməun"

Ərbəvan tutmuş piyalə, nəstərən doldurdu cam,
Mütriba, çal nəbməni, "La əyyiküm müstəbfipun"

Hüsn ruyun, hər görəndə afərin təslim edər,
"La bişeyin əhsənün inna qəlilən təşkürun"

Gözlərün sərxoş olanda badələrlə qan içər,
Ziri-ləb saqi deyər həm dəm "Vəlahüm yəhzənun".

Şah Xətai dust yolunda təslim etdi canını,
Sən görərsən hər olan "Inna ileyhi raciun".

DƏHNAMƏ

"SIFƏTI-GÜLŞƏNI-BAHAR"

(Baharın tərifi)

Qış getdi, yenə bahar gəldi,
Gül bitdivü laləzar gəldi.
Quşlar qamüsu fəbanə düşdü,
Eşq odu yenə bu canə düşdü.
Yer geydi qəbayi-xizrpuşan,
Cümlə dilə gəldi ləbxəmuşan.
Sərvin yenə dutdu damənin su,
Su üstə oxudu faxtə gu-gu.
Qönçə dəhəni çəməndə xəndan,
Gülməkdən ənar açıldı dəndan.
Bülbül oxudu süfati-hicran,
Dəryadə dür oldu əbri-neysan.
Durna uçuban həvayə düşdü,
Laçın aluban ovayə düşdü.
Alma abacı dibində sayə,
Tən eyləridi bulud da ayə.
Yaşın yepə tökdü əbri-neysan,
Bülbüllər oxudu səd həzaran.
Mey bəslədi calə hər vərəqdə,
Turac kitab oxup təbəqdə
Qum-qum, der idi abacda qumri.

Məst oldu bənövşə içdi xəmri.
Şax üstə qabaqlar aslı halı,
Qu gərdənidən verir misalı.
Quş beççələri ünü yuvadan,
Məktəb ünü tək gəlir həvadən.
Boyandı zəmin həzar rəngə,
Övraqi-şəcər də təngə-təngə.
Neylufər açıldı suyə girdi,
Pirahənini başına burdi.
Çinar əlini çü rəqsə açdı,
Gül xırda zərin şəbaşə saçdı.
Çaylar bulandı, yıxdı arxın,
Bablar abacı göyərtdi şaxın.
Gilas abacı dibində mahum,
Çün mah idi dərmiyani-əncüm.
Yüz dürlü qəba geyib çəmənlər,
Ab donunu geydi yasəmənlər.
Şax üstə şükufeyi-şəcərlər,
Musa elidən verip xəbərlər.
Sirabi gülün yüzündə abi,
Nərgiz oturur gözündə xabi.
Hər qönçədə verdi-ərbəvani.
Qumru gözüdən verir nişani.
Ta çalmaya dan yeli tabança,
Yüzünə niqabın örtdü qonça,
Yaşıl çəmən üstə calə çin-çin,
Əxzər fələk üstə reşki-Pərvin.
Səpv etdi çəməndə sərfərazi,
Gül cilvələnir başında nazi,

Çıxmış budab üstə əndəlibi,
Mənbər də oxup çəmən xətibi.
Cular axadıp çəməndə hər su,
Nərgiz gülünün gözündə uyqu.
Lalə oturur başında taci,
Heç sərvərə yoxdur ehtiyaci.
Sünbül daramış saçın bəşanə,
Ənbər qoxusun qılur fəşanə.
Cular axadıp kənari-babdan,
Su içməyə ahu gəldi dabdan.
Lalə gecələr yaxıb çirabi,
Aşiq ciyərinə çəkdi dabi.
Naz ilə bəzəndi bab sərvi,
Sancıb başına dümi-təzərvi.
Güllər vərəqinə doldu şəbnəm,
Çün bərgeyi-hovzi-abi-zəmzəm.
Al ilə yaşıl geyindi bablar,
Ab ləçəyi səppə saldı dablar.
Susən qılıc aldı, bid-xəncər,
Eyş etməyənin gözünə sancər.
Pərvaz qılır həvadə turbu,
"Ya rafe" oxur, kimisi yahu.
Sayrar abac üstə yüz sıbırçın,
Ahəng dutar ona göyərçin.
Əsməkdə nəsimi-ənbər-əfşan,
Yaprabı qılur budabda lərzan.
Ötgün quşu köçdü, qıldı pərvaz,
Durnavü üqabü qurbura, qaz.
Murçinü çürəvü nərgə, sona,

Yaydı qanadın ki, gülə qona.
Kəklik gülər idi dabda qah-qah,
Bayquşlar oxurdu "li məəllah".
Sərv öz ayabına sayə salmış.
Zilli-saçını hümayə salmış.
Novruz gülünün açıq dəhanı,
Mürb onda həzar oxup zəbanı.
Daylar tülədi buraxdı yalı,
Kişnər çalaban qulun misalı.
Quzladı qoyun, töküldü döllər,
Yaylab həvəsini qıldı ellər.
Düşmən qanıtək qızardı hər su,
Ötgün saruya yeridi ahu,
Biri-birini qovur geyiklər,
Bala dölümün qılıp peyiklər.
Durmuş çəmən üzpə sərv ayaba,
Qılmaba tamaşa solu saba.
Gül doxtərinin erusu yetmiş,
Gülgün duvabın başına örtmüş
Ahu quzu doydurub uyutdu,
Obrulanıb özü, ota getdi.
Səhrayə buraxdı nafə ahu,
Xaki-siyəh oldu müşki-xoşbu.
Dupna uçub ün çəkib havadə,
Gedər ünü qırx abac ziyadə.
Babpı qaranın qapardı babri.
Şahbaz ona varanda dobri.
Quşlar yuvadan uçurdu bala,
Ahu yenə süd verər bəzala.

Çıxdı günəşə yer əcdəhası,
Buynuzunu saldı dab bubası.
Hər bir çiçək üstə qondu zənbur,
Döşyürməyə çıxdı danəsin mup.
Hər şey günəşə qurutdu yaşın,
Qövsi-qüzeh açdı tər qumaşın.
Şəb cü-cü edər abacda sərçə,
Uçanda, qonanda beylə pəpçə.
Yappabı abaclar üstə ləpzan,
Kimisi çu tir, kimisi peykan.
Şah tuti oxur şükür kəlamın,
Qənd ilə püp etdi bəndü damın.
Döndü vətəninə cümlə quşlar,
Gəldi yuvasına qurla quşlar.

DƏR ZIKRI ÜNVANI-AŞIQI
VƏ ƏHVALI XUD

(Aşiqin əhvalı)

Aləm qamusu bu dəmdə xoşhal,
Mən həm öz işimdə faribülbal,
Gah yüpüp idim çü ahu dabda,
Gəh axər idim çü cuy babda.
Gah könlüm ilən çəməndə xürrəm,
Gəh həmdəm ilən gəzəndə bibəm,
Məşuq ilə eşqi tanımazdım,
Heç kimə könül verim deməzdim.

Derlərdi bu eşq qisəsini,
Dil zərrə yeməzdi büssəsini.
Öz pişəmə, öz işimə qane,
Heç kim yox idi, kim, ola mane.
Kim desə mənə ki, aşiq oldum,
Rüsvayi-dili-xəlayiq oldum.
"Əbləh", deyibən gülərdim ona,
Hər tənə ki, var qılırdım ona;
Gey əbləhü gəcxəyalü biəql!
Bu sözmü durur ki, eylədin nəql?
Ol oda salarmı canı kimsə,
Qeyrə verəmi inanı kimsə?
Çün düşməmiş idi dil bu qalə,
Yüz tənə qılurdım əhli-halə.
Yanmayan oda nə bilsin odi,
Başdan çıxarır düşəndə dudi.
Yəqub oxuridi dər təəssüf:
"Inna əcəda bərihi-Yusif",
Məcnun ününə düşəndə Leyli,
Gözdən axıdırdı qanlı seyli.
Fərhada deyəndə eşqi-Şirin,
Eylərdi fəban zəhr akin.
Əlqissə, bu sözü bilməz idim,
Üşşaqi gözümə alməz idim.
Bir gün çəmən içrə seyr edərdim,
Pərvanə misalı teyr edərdim,
Bir sayeyi-sərvinazə yetdim,
Bir ləhzə oradə xabə getdim.
Ruhaniyə ruh qıldı seyran,

Gəl gör ki, mənə nə qıldı dövran.
Göründü gözümə bir pəriru,
Xoşləhcəvü xubcəmalü xoşru.
Çün seyr ilə gəldi mana yetdi,
Canü könül aldı, böylə, getdi.
Hüsni-sifətin nə qılım anın,
Nuri fələyin, gözü cahanın.
Xoş qaməti rəşgi-sərvi rəna,
Xaşak yüzündə vərdi həmra
Qaşları kaman, kipriyi ox,
Aləm gözü qatda nərgisi-şux,
Nə şəkli-pəri, mələk, nə insan,
Rövşən yanabında nuri-rəhman.
Oldum bəmisli-div bidar,
Nə məstü nə aqiləm, nə hüşyar
Bilmən özümü ki, xandayam mən,
Ya mürdəmi, yoxsa zindəyəm mən
Babrım yaralı misali-lalə,
Bəmdən yürəyim dolu piyalə.
Sona kimi göz yaşında bəpqab,
Səyyarə kimi dü çeşmi-bixab.
El lalə təki piyalə nuşan,
Susən kimi mən ziləb xəmuşan
Göylərdə sədayi-əbr ünüm tək,
Aləm gözümə qara günüm tək.
Bablarda nəsim-ənbərəfşan,
Sünbül təki mən könül pərişan,
Gər dabda, əgər çəməndə idim.
Heç bilməz idim ki, xənda idim.

Işim gecə-gündüz ahü zari,
Dutmazdı dili könül qərari.
Nə fikri-yemək, nə xab dərçeşm,
Xabim yerin aldı ab dərçeşm.
Nə ab gözümdə, bəlkə xunbar,
Qan doldu yaşımla kuhü gülzap.
Bülbüli fəbanım eylədi lal,
Boynuma səlasil oldu əblal.
Uzun gecələr səhər görünməz,
3ülmətdə mana qəmər görünməz.
Bu yola, ilahi, yoxmu payan?
Bu dərdə ilahi yoxmu dərman?
Biçarəvü zarü natəvanəm,
Mən taqəti-bəm nəmitəvanəm.
Yar zülfi təki günüm qapaldı,
Yar abzı kimi yerim daraldı.
Qanlar yuduram yüzündən ayru,
Bimar-tənəm gözündən ayru.
Bilmən necədir kəminə halım,
Artar dünü gün bəmü məlalım.
Səbrin səbəbini pişə qıldım,
Kim nə bu xəyali nişə qıldım?
Qıldım könülə həzar nifrin,
Kim, şad ikən etdi bizni bəmgin!

ŞER BE RƏSMI ŞIKAYƏT
ƏZ DIL

(Könüldən şikayət)

Ey eşqə özün fəda qılan dil!
Əz səbr məni cüda qılan dil!

Üşşaqi, cahanda xürrəm ikən,
Pür möhnətü pürbəla qılan dil!

Məhbubü xöcəstə zülfi-çinin,
Bəndinə düşüb, xəta qılan dil!

Dilşadları könül gözündən,
Bəm kuyinə aşina qılan dil!

Xoş xatir ikən fərabət əhli,
Dərdü bəmə mübtəla qılan dil!

Yüz dürlü bəlayi-eşqə hər dəm,
Könlun veribən, riza qılan dil!

Bir busəsinə gözəl nigarın,
Canilə cəhan bəha qılan dil!

Sidqi-dililən yolunda yarın,
Öz ölməyinə dua qılan dil!

Məşuqədən alsa qərz busə,
Canü sər ilən əda qılan, dil!

Bir zərrə təki günəş yolunda,
Yüz min həvəsü həva qılan dil!

Yarın diləyib bəqayi-ömrün,
Öz varlıbını fəna qılan dil!

Yüz hökm ilə şah ikəm Xətai,
Yar eşginə gəda qılan, dil!

DƏR VƏSFI-HALI-XUD

(Öz halına dair)

Bu növ ilə iş kim, oldu bədhal,
Hər ruz mənə keçirdi bir sal.
Naləm gecələr olurdu yahu,
Incəldi tənim misali yek mu,
Həm yox mənə bir rəfiqi-həmdəm,
Kim, eyləyə bu yarama məlhəm.
Həm səbrü qərarə taqətim yox,
Həm daxi kişilə ülfətim yox.
Yüz dutdum ilah həzrətinə,
Ol cümləyə şah həzrətinə.

DƏR TƏZƏRRÖI-HƏZRƏTI-HƏQQ

(Tanrıya yalvarış)

Dedim ki, əya kərimi-biçun,
Qoyma məni sən bu halə məbbun.
Bu eşqə məni düçar qıldın,
Işimi fəbanü zar qıldın.
Bu mur gəzərdi binəvatək,
Eşq abzına saldın əcdahatək.
Lütf eylə məni-fəqirə bari,
Öldürmə bəm içrə zar-zari.
Odu buraxan bu canə sənsən,
Məqsudi verən cəhanə sənsən.
Məqsudə yetir məni-fəqiri,
Sənsən qamunun çu dəstgiri.
Ya hicri mənə vüsal qılgil,
Ya həsrəti bu könüldən algil.
Bu növilə, kim, niyaz qıldım,
Ixlasilə kəşfi-raz qıldım.
Hatifdən eşitdi guşim avaz,
Key sidqilə eşq evində sərbaz.
Ol könkül alan gözəl pəridir,
Gülzari-cinan onun yeridir.
Oldur oturur filan çəməndə,
Çün sərvi-çəmən, çü qönçə xəndə.
Cövlanda durur qamu pərilər,
Güntələtü mahpeykərilər.
Dur, şimdi anın saru səfər qıl.
Fərxəndə cəmalına nəzər qıl.
Çün görə gözün rüxi-dilaram,
Ol vəchlə duta könlün aram.

Kim, ayrılıb atəşi-səqərdir.
"Əlqürb" civari-mötəbərdir.
Göz göpməsə dil gətürməz aram,
Kim gözə vepip məhəbbət ilham.
Şayəd səni hər göründə ol yar,
Könlündə mürüvvət edə izhar.
Canın, məgər, anda bula rahət.
Didarə baxıb edə qənaət.
Bu sözə həzar şükr qıldım,
Varmaba yolumnu fikr qıldım.
Yarəb, mənə sən o yarı vergil,
Əbyardən ayru yarı vergil.

RƏFTƏNI-AŞIQ BESUYI-MƏŞUQ

(Aşiqin Məşuqəyə tərəf getməsi)

Ol gülşəni soruban yeridim,
Yarəb, nə ola imiş? Der idim.
Hərdəm yürəyim qılıpdı tıb-tıb,
Canım zihəvəs edərdi güp-güp.
Özümnü yetirdim onda naçar,
Ol baba ki, bəzm edərdi dildar.
Bir şəkl göründü bir şəmayil,
Huşim bilə əqlim oldu zail.
Gün kimi cəmalı tab salmış,
Zülfün yüzünə niqab salmış.
Yüz hurü pəri, həzar qılman,

Qulluqda durur mütii-fərman.
Sərv anun üçün ayaba durmuş,
Xublar qamu solu saba durmuş.
Gül yüzü qızarmış infəaldan,
Bənövşə yerə baxır məlaldan.
Nərgizlər önündə cam tutmuş,
Bülbüllər oxur nizam tutmuş.
Əflak yüzündə kaxü-eyvan,
Bir təxt-nəcadə bürcü Keyvan.
Gül yastanuban nigar oturmuş,
Qanlardan əli nigar oturmuş.
Əzbərgi səmən sərir təxti,
Gül kimi güşadə ruyi-bəxti.
Məhlər qamusu ayaba durmuş,
Kimi sola, kimi saba durmuş.
Çakərlər içində şahnisbət,
Kövkəblər içində mahnisbət.
Şahlar qamusu yanında növkər,
Yusif yüzünə bulami-kəmtər.
Iskəndər ona bir ayinədar,
Darab qatında bəndəkirdar.
Cəmşid onun piyaləgiri,
Cəm bəzmi-şərabının əsiri.
Yüz qeysər ona qulami-Rumi,
Rüxsarı günəşmi yoxsa rumi?
Əngüştəridar ona Süleyman,
Insanü pəri sözünə fərman.
Bir zərrə yüzi qatında xupşid,
Bir ləmə camal qatında Nahid.

Peyvəstə qılır itabü nazi,
Dəstində inani-səpfərazi.
Durdu, yeridi çəməndə rəna,
Başından əyabə candır əza.
Gül qönçəsitək niqab üzündə,
Məh kimi həzap tab üzündə.
Heç kimsə onun yanına varməz,
Heç mərdüm onun yüzüni görməz.
Dobru baxanın alırdı canın,
Gözü görənin tökərdi qanın.
Çün gördüm onu bu səltənətdə,
Eyvani-kəmali-mənzələtdə.
Vəhşət ətəyini tutdu könlüm,
Öz halətini unutdu könlüm.
Dedim ki, dirib, neyləyim ah!
Mən zərrə ilən nə nisbət ol mah?
Ol gögdə yerip, bən də bərxak,
Bu xak necük yetər beəflak?
Mən bir qulam, ol bir ulu sultan,
Sultan ilə qul məqami xandan?!
Bu gücləri mana eşq qıldı,
Bu vərtəyə canı eşq saldı.
Fəryad ilə ah eşq əlindən!
Ömr oldu təbah eşq əlindən!
Eşqi anuban şikayət etdim,
Bəm şərhini binihayət etdim.

DƏR SIFƏTI-ATƏŞI-EŞQ

(Eşq atəşi)

Eşq odu yamandır, ey xirədmənd
Bu bənddə dolaşmagil, eşit pən
Eşq ubraşır olsa kuhi-Qafə,
Ənqa ilə Qafi salə lafə.
Gər eşqi görərsə nöh fələklər,
Çərx üzrə fələk yana mələklər,
Gər eşqin odu düşər zəminə,
Suzi yetə ərzi-həftüminə.
Bir zərrəcə eşq canə düşsə,
Ya rəklər içində qanə düşsə,
Bir dəm tən içində durmaya can;
Həm rəglər içində xuşk ola qan
Gəp atəşi-eşq başa düşsə,
Bir zərrəcə suzi daşə düşsə,
Qatlanmaya ona, çatlaya daş,
Meydani-həvadə oynaya baş.
Gər atəşi-eşq dilə düşsə,
Bir qətrəcə bəhpi-Nilə düşsə.
Bir ləhzədə oda yana dillər
Hər qatda quruya bəhri-Nillər.
Gər eşqin odu düşərsə bəhrə,
Səbr etməyə bəhr, uş, bu qəhrə.
Ol oddur odu çıxardı daşdan
Əqli, gəlicək apardı başdan
Ol oddur o, kim, Xəlili Nəmrud,
Ba məncanaq atdı ona çün dud.

Eylərdi ol od Xəlili möhrəq,
Yanar günü deməsəydi ya həq.
Ubraşdı ol od beqəlbi-Məcnun,
Fərhadi qəm ilə qıldı məhzun.
Vətfindən onun yetərdi neylər,
Fərhadə son ucu gör ki, neylər.
Oldur ki, ona sataşdı həllac,
Mahmud misalı sahibi-tac.
Bir darə birini mənzər etdi,
Bir qula birini çakər etdi.
Oldur ki, ona yaxıldı Yəqub,
Həm çəkdi onun bəlasın Əyyub.
Ablatdı birini kur qıldı,
Birni bu yola səbur qıldı.
Bir oda sataşdı Şeyx Sənan,
Həm cani-3üleyxa Misrə sultan.
Ol birini kafər etdi bidin.
Ol biri şah ikən oldu miskin.
Bu eşqilə kim əsir buldum,
Dər vəqti-cavani pir buldum.
Qalmadı dəxi tənimdə taqət,
Qəsd etdi mənə hücum firqət.
Eşq oduna bir rəvayət etdim,
Adın dutuban şikayət etdim.

ŞER BE RƏSMI ŞIKAYƏT ƏZ EŞQ

(Eşqdən şikayət)

Ey canü dili xərab edən, eşq,
Üşşaqi kəm əztürab edən, eşq!

Odlara salıb fəpabət əhlin,
Yaxıb, cigərin kəbab edən, eşq!

Məşuqə müdam içmək üçün,
Dillər qanını şərab edən, eşq!

Divanələpin tutub təpiqin,
Tərki vərəü səvab edən, eşq!

Bir zərrə təki vücudə düşsə,
Məşhur çü afitab edən, eşq!

Dünyadə hər əhli-xani-mani,
Biməskənü xürdü xab edən, eşq!

Zöhd əhli süal edəndə hər dəm,
Min höccətə bir cavab edən, eşq!

Məşuqə saruyə baxsa aşiq,
Bəxti-siyəhin niqab edən, eşq!

Bir dəmdə Xətai xəstəhalə,

Səd nazilə min itab edən, eşq!..

DIDƏNI-BABBAN AŞIQRA VƏ AZAD KƏRDƏN

(Babbanın Aşiqi azad etməsi)

Bu vəhşət ilən ki, baxar idim
Vəhşətdə könülnü yaxar idim.
Nomid bulub könül pərişan,
Giryanü nəzarü sinə büryan.
Nagəh, yoluxdu babibanı,
Bab saxlamaba qomuşdu anı.
Pünhani yeridi gəldi qarşu,
Aydır, sorayım nə kişidir bu?
Kim munda əqillü kimsə gəlməz,
Bu dəli məgər özünü bilməz?
Xişm etdi, itabilən yeridi,
Həddin tanıgil, mana, der idi.
Çün yetdi mana, səlam qıldım,
Öz dərdi-dilim tamam qıldım.
Nə baxdı səlamə, nə kəlamə,
Nə alqışıma, nə xud duamə.
Bir yumrub urub qafamə möhkəm,
Başıma dəxi yetirdi üç bəm.
Usum yeridi, bulandı beynim,
Öz yolunu görməz oldu eynim.
Der: kimsən, aya, xəsisi-bədru?

Gör kim gəlicək yerinmidir bu!
Kim, burada muş olur qəzənfər,
Tülküyə dönər hünərvər əcdər.
Bu yerdə nəmir olur çu xərguş,
Göydən uçamaz qanad çalıb quş.
Divanəmisən və yaxud axmaq,
Get, yoxsa yeyərsən əlli toxmaq.
Casusmusan ki, yoxsa obru,
Ya əyrimisənmi yoxsa dobru?
Bildir mənə kim, nə pişəsən sən,
Əlqissə, burada nişəsən sən?
Ya yolmu azıb buraya düşdün?
Bir dəm bizim ilə xub dürüşdün.
Çox qılma mənimlə hoqqabazi,
Min müşt sənə urap mən azi.
Bir ursam on ol qədər sorayım,
Fəryad edəsən ki, mən durayım.
Bir bəndə durur bu yerdə şahlar,
Bir zərrə dürür burada mahlar.
Əflakə qaxar ki, sərnigunsan,
Pa yerə dögər ki, gu nə-kynsan?
Kövneyn munun qatında bir çub,
Xublar qamusu yanında məyub.
Oldur bu ki, kəfşi payə qoymaz,
Həmpah özinə sayə qoymaz.
Bu yerdə müradü halətin nə,
Nerdənsənü əsli millətin nə?
Gər munda səni duyarsa ol mah,
Işlər qıla sana, allah-allah!

Ancaq nə səni sürür, məni həm,
Hərgiz gəzəmi bu yerdə adəm?
Munda nə muradü məqsudun var,
Gəlməz bu arada hiç dəyyar.
Babi-pəridir bu babın adı,
Qoymaz bu yerə firiştəzadi.
Sözyün var isə yepi vap özün,
Nə qala yüzün, bütün nə gözün.
Qaruşə burun suyunla yaşın,
Yüzün qanadına yetə qaşın.
Çeşmin geninə misali-qazban,
Sarxa dodabın besani-ənban.
Bilinməyə önün, ardu yanın,
Əngində zühur ola dəhanın.
Canın sab ikən yeri buradən,
Söylənmə dəxi bu macəradən.
Baxdım ki, bunun qırımı özgə,
Mənimlə alım verimi özgə.
Varmab həvəsini tərk qıldım,
Qurtulmaba şimdi razı buldum.
Düşdüm ki, yüzüm əyabna sürdüm,
Könlüm xəbərini cümlə verdim.
Dedim ki, mən ol pərinigarə,
Heyranəmü babrı parə-parə.
Bir gün gözümə göründü nagəh,
Canü dilimi apardı həmrah.
Səbrilə qərarım aldı, getdi,
Nə səbr ki, varım aldı, getdi.
Işim gecə-gündüz ah buldu,

Eşqimə cahan güvah buldu.
Qalmadı qərarü xurdu xabım,
Qan oldu axıb gözümdən abım.
Həq dərgəhinə niyaz qıldım,
Ixlas ilə kəşfi-raz qıldım.
Hatifdən eşitdi guşim avaz,
Bu razi-dilin ki, qıldın abaz.
Həzrətdə qəbul düşdü hali,
Dildən götür ol qəmü məlali.
Verrən sənə bu fəbanü ahi,
Ol gülşən içində bəzmgahi.
Babi-pəri derlər ol məkanə,
Bənzər dərəcati asimanə.
Dur, imdi anın məkanına var,
Durmagil iraxda, yanına var.
Gər görməyinə düşə məcalın,
Kəşf eyləgil anda ərzi-halın.
Mən həm dura-düşə yola düşdüm,
Gah açıba, gahi gölə düşdüm.
Yetdigim ol idi sizni buldum,
Ancaq sizi gördüyümü bildim.
Gəp bir igidin düşə məlali,
Yetər sana bildirincə hali.
Başumə mənim nələr gətirdin,
Ərzi-dilim ana xub yetirdin.
Yüz dürlü mana bəramət etdin,
Aləmdə məni məlamət etdin.
Səbr etməyə hiç çarə yoxdur,
Babrımda nə dürlü yarə yoxdur!

Bəs neyləyim, ey hərimi-gülşən?
Həll eyləmədin bu müşkülüm sən.
Bu həsrətilən həlak oluram,
Bu dərdilə dərdnak oluram.
Ol dəxi eşitdi uş bu halı,
Aşiqliyimi bəmü məlali.
Bip ol dəxi aşiq olmuş imiş.
Ah eyləyibən təəssüf etdi,
Üzrin diləyib təkəllüf etdi.
Aydıp ki, əya bəribi-bikəs,
Bildim sözünü, nə oldubun bəs.
Amma ki, yetirmək olmaz ona,
Kim, xişm edər ol mana, nə sana.
Çox eyləmə daxi fikri-fasid,
Gər sana gərək bu yolda qasid,
Bir qutlu nəfəs, Səbadır adı,
Aşiqlərə ol verir muradı.
Məşuqilə aşiqə rəsuldur,
Hər yerdə ki, var, sözü qəbuldup.
Onu bula göp nə yerdə kim, var,
Desən, varar ona xanda kim, var.
Məşuqə gedər zikuyi-aşiq,
Əzrayə gedər zisuyi-Vamiq.
Mən dəxi görüm gələndə anı,
Bilyim sözü necədir nihani.
Varmı diləgin məhəlli billəm
Gər könlü xoş olsa ərz qıllam
Olmasa qəbul, ola mərdud,
Gər qılsa yetə mürادə məqsud.

BAZ GƏŞTƏNI AŞIQ ƏZDƏRI-MƏŞUQ BE TƏLƏBI-SƏBA

(Aşiqin Səbanı axtarması)

Allaha şükür qılıb, yer öpdüm,
Bulmaba Səbanı yola qopdum.
Istəməyə onu baba düşdüm,
Eşqilə nedim ki, dabə düşdüm.
Həm bərgi-bənövşə, lalə gördüm,
Xinzalə yüzündə calə gördüm.
Həm bürqələrin ləçəklərini,
Həm tutiyanın çiçəklərini.
Həm dəstə bütük vərdi-qaymaq,
Sünbül çiçək ilə oymab-oymab.
Quzuqulabı, gülü, qərənfil,
Təkəsaqqalıvü göy sünbül.
Sordum bulara dəmi-Səbani,
Uzatdı cavab üçün zəbani.
Derlər ki, nedir budab içində,
Vap istəgil onu bab içində.
Hər gülşəni ol müzəyyən eylər,
Gülzar içində məskən eylər.
Bu sözü eşitdim, abladım zar,
Yetdim yügürüb bəsəhni-gülzar.
Gördüm çəmən içrə babibani,
Sordum ki, xanı ona Səbanı.

Der: oldur əsir budablar üstə,
Titrətmə salur vərəqlər üstə.
Pərvazi müdam olur çəməndə,
Pərvasi nə səndədir, nə məndə.
Öz eyşinə, öz dəminə məşbul,
Bu aləm onun qatında bir pul.
Görsətməz özün gəzər nihani,
Barı de ki, sən nedirsən ani?
Dedim ki, sən onu sorma məndən,
Məndən sana bu cavab xandan.
Bir babibanına söylədim söz,
Nə qaldı abız, nə yüz və nə göz.
Heç görməmisən bu heyətimni,
Bu şəkli-bədiü surətimni?
Gər munda işimni sorasan sən,
Ondan qalanını bitürəsən.
Hər nə sözüm olsa, hər nə vayə,
Pünhani derəm onu Səbayə.
Sən varmaz isən, varıram özüm,
Ərz eylərəm ona gizli sözüm.
Əlqissə, varıb Səba qatinə,
Yetirdim özümnü xidmətinə.
Gördüm ki, gəzir çəməndə xoşdəm,
Güllər vərəqini eyləmiş nəm.
Sərvin yenə tərpədir budabın,
Güldən çü ərus alır duvabın.
Nərgiz gözün açmış ona baxır,
Sünbül yüzünə tapanca qaxır.
Bir gülşən içində buyi-güldən,

Şəbnəm pür edər səbuyi-güldən.
Gah qəddi-bənövşədür xəm ondan,
Gah tərfi-çəməndə xürrəm ondan.
Meydanda atı həmişə tovsən,
Uzatmış ona zəbanı susən,
Gülzari-çəmən münəvvər ondan,
Eylər damabı müəttər ondan.
Şax üstə şükufələr açardı,
Buyini çiçəklərin saçardı.
Bürgə götürərdi ruyi-güldən,
Isar qılardı buyi-güldən.
Çün bülbüli-aşiqi-xoşavaz,
Eylərdi çəməndə nəbmə abaz,
Dutmuş qulabın çiçəklər ona,
Zikr ögrədədir mələklər ona.
Gah dabda əsərdi, gah babda,
Gah solda əsərdi, gah sabda.
Dedim ki, əya, Səbayi-xoşdəm,
Allah dəminni qılmasın kəm!
Başıma mənim bir iş gəlibdir,
Eşq atəşi yürəgim dəlibdir.
Biçarəvü zarü müstəməndəm,
Hicranın əlində dərdməndəm.
Ubraşdı gözümə bir pəriru,
Dablara düşüb olurmən ahu.
Derlər ki, bolur bu çarə səndən,
Məqsudə yetər biçarə səndən.
Çoxların işini bitirənsən,
Çoxları mürada yetirənsən.

Hər sübh dəmində zikri-yahu,
Söylərsən, əya nəsimi-xoşbu.
Səndən irişür məşamə ənbər,
Aləmni qılur dəmin müəttər.
Sən yari qılanda mustafayə,
Dedi ki, "nəsərtə bissəba"yə.
Ey mərkəbü, mövkəbi-Süleyman,
Nəfxinlə həva pür oldu yeksan.
Səndən dutadıp zəmin qərarı,
Səndən çıxadıp fələk buxarı.
Öz lütf deyil, tənin hüveyda,
Olmaz vücudun çü ruh peyda.
Manəndi hüma yerin həvadır,
Məcruhlərə dəmin dəvadır.
Isayi-zəmani xoşnəfəssən,
Kim qalsa piyadə sən fərəssən.
Ey Xızra mədədçi hər aradə,
Yetir bu fəqiri sən muradə.
Vəlfəcp nəsimisən behişti,
Çün Nuh yürür dəminlə gəşti.
Yerlər yüzünü sən eylədin pak,
Kül yaxasını sən eylədin çak.
Çox vardır əgərçi qeylü qalın,
Heç kimsənə anlamaz məqalın.
Dilyin sənin ey nəsimi-xoşxan,
Gahi ərəb oldu, gahi Imran.
Sən riyh deyilsən ey verən ruh,
Bablı qapı səndən oldu məftuh.
Bu dəmdə qatında hacətim var,

Aləmcə bu işdə minnətim var.
Bu müşkülümü gər eyləsən həll,
Həq duta əlin ki, dutasan əl.
Bir dilbəri-dilrübayı sevdim,
Mən zərrə bu gün bir ayı sevdim.
Lütfü kərəm eylə, var ona sən,
Qatında onun məni anasan.
Aydır: varayım bu canə minnət,
Mən xeyrə irəm, sana nə minnət.
Bu yola gedim piyadə səd bar,
Üşşaq işinə mənəm vəfadar.
Amma ki, mənilə namə yazgil,
Dərdi-dilini pəyamə yazgil.
Mən aparayım onu nigarə,
Şayəd ki, bulam bu dərdə çarə.
Qıldım mən ona yüküş dualar,
Adın dutub oxudum sənalar.

ŞER BE RƏSMI-TƏRIFI-SƏBA

(Səbanın tərifi)

Dedim ki, əya Səbayi-xoşdəm,
Xublar hərəminə yarü məhrəm.

Oldun çü mənim işimə bəmxar,
Aypılıb oduda çəkmənəm qəm.

Hicran oxundan bulam sələmət,
Gər sən qılasan yarama məlhəm.

Hər xanda ki, var qəbul nəfəssən,
Aşiqlərə qılma hümmətin kəm.

Buldu bu Xətai nəfxənizdən,
Buyi-nəfəsi-Məsihü Məryəm.

RƏFTƏNI SƏBA BE XABGAHI-XUD KI SƏBAH BIYAYƏD

(Səbanın səbahı gözləməsi)

Dedim ki, əya qamudan ulu,
Oldu bu sözə könül təsəlli.
Əzm etdi həvəs ki, yaza namə,
Baş qoydu günəş məqami-şamə.
Xupşid çü məbribinə batdı,
Bəs vardı Səba yerində yatdı.
Qovl etdi mənə ki, dan atan çab,
Bülbül budaba qonub ötən çab.
Olmuş ola namə cümlə təhrip,
Həp əpzə ki, vap içində təqrir.
Gəlim, aparım onu nigarə,
Başəd ki, bula bu dərdə çarə.
Ol getdivü mən də babda qaldım,
Məcnun təki dəştü dabda qaldım.

Aldım qələmi ki, namə yazım,
Əhvali-dilim kəlamə yazım.

YARI XASTƏNI-AŞIQ DƏR NAMƏ NƏVIŞTƏN ƏZ DƏVAT VƏ QƏLƏM VƏ Ə3AYI XUD

(Aşiqin namə yazması)

Yadıma mənim zi fikri-əksər,
Gəlməzdi hüruf şəkli əzbər.
Yar ilə özüm müqabil etdim,
Yazmaba özümnü qabil etdim.
Əqlimə dedim ki, hazır olgil,
Gözümə dedim ki, nazir olgil!
Bip dəm dedim, ey qərarım, əylən,
Getmə bu gün, ixtiyarım, əylən!
Ey səbr, dedim, bu gün həmil ol,
Bir dəm, dedim, ey süxən, dəlil ol!
Gözümə dedim ki, tərki-xab et,
Qoy fikr-xətayi, bir səvab et!
Dedim ki, qələm, yüzün siyah et,
Yusiftək özün bəqəri-çah et.
Dedim, sab əlim, al imdi xamə!
Dedim, sol əlim, dut imdi namə!
Qıldı sözümü qamusu məqbul,
Lövhi-dilim oldu eynə mənqul.
Yondum qələmi, dilini dəldim,

Həm yonub onun yüzünü sildim.
Lovh üstə sürüb bu başın onun,
Tökdüm vərəq üstə yaşın onun.
Kafurə qarışdı müşki-ənbər,
Bilməzdi hürufi fikrim əzbər.
Зülfin anuban çu cim yazdım,
Abzını ananda mim yazdım.
Yazdım pitiyi əlif, he yazdım,
Almamış ikən anı xe yazdım.
Eynini ananda sadi çəkdim,
Xal üstə gözündə zadi çəkdim.
Rey yazdım ananda şəkli-qaşın,
Çeşmim həvəs ilə tökdü yaşın.
Lam oldu bə şəkli-zülfi-hindu,
Nun hərfi çəkildi şəkli-əbru.
Çəkdim bir əlif çu qaməti-yar,
Yazdım xəmi-qəddini digər bar.
Piçidə qılıb oları bahəm,
Yazdım belə lam əlifni bahəm.
Bu noilə hərfi cümlə yazdım,
Bir nöqtə demən ki, sözdə azdım.
Dilim tutulur gah əztəhəyyür,
Bəm könlüm ara qomaz təfəkkür.
Yazdım pitiyi qamu sərasər,
Dutdum onu qarşuma bərabər.
Oxudum onu ki, qalmaya şək,
Nəqs oldu gümani-zayidi-hək.
Kəsdim qulabın, türabə tökdüm,
Çərtib, yüzünə donunu bükdüm.

Hər noilə barı yazdım anı,
Dedim ki, səba bu dəmdə xanı?
Kim gələ apara namə yarə,
Bir mərhəm ola bu dilfikarə.
Gəldi qulabıma sazi-bülbül,
Şəb pərdəsin açdı çöhrədən gül.
Sübh oldu dedim, irişmədi bad,
Üşşaqi məgər çıxardı əzyad?!
Miskin dil edərdi dəm-dəm ahi,
Gözlərdi gözüm bəgiryə rahi.
Gördüm ki, Səba irişdi nagəh,
Görcək onu dərdəm eylədim ah.
Dedim, sənə təhsin, ey vəfadar!
Oldun yenə canıma mədədkar.
Gəl şimdi apar nigarə peybam!
Ta bula fəqirə vəsli ənam.
Aydır ki, bizimlə babla hümmət,
Yap etməyə ta bu işdə höccət.
Dedim ki, yeri xuda biləncə,
Ər hümməti həm dua biləncə.

ÜZR XASTƏNI AŞIQ ƏZ SƏBA
VƏ CƏVAB DADƏN BE ƏRƏBI

(Aşiqin Səbayə cavabı)

Üzr etdim anında bəp mükafat,
Ta qalmaya ortada münafat.

Dedim, irəmi rikabın əz-rah?
"Nəsr" ayətin oxudu, "minəllah"
Dedim, yetəmi dəva nəsibi?
Der, "Leytəni küntü min təbibi"
Dedim ki, işimdən eyləmə ar,
Der, "Lillahü rəbb fərdü qəffar"
Qəm etdi, dedim, zi-şadi tərcih?
Dep "heysə yəşa yüsəkkünürrih"
Dedim ki, "Vəcəd fəcüd səvabən"
Aydır ki, "Ləəlleni türabən"
Dedim, bu sitəm olurmu kəsrən?
Der, qəm yemə "Beynə üsr yüsrən"
Dedim əvəzin neçük qılınə?
Der, "Allahü əcr aləminə"
Dedim ki, işim neçük bula, ah?
"La təqnətü der-zi--rəhmətullah"
Dedim sənə qıldım etimadi,
Oxudu dəlil "Ya ibadi".
Dedim ki, təbarək ey süxəndan,
Sənə yaraşur "süxən do cəndan".

NAMEYI-ƏVVƏL

(Birinci məktub)

RƏFTƏNI SƏBA BESUYI-MƏŞUQ

(Səbanın Məşuqəyə sarı getməsi)

Gəldi və əlimdən aldı məktub,
Əzm etdi, yürüdi suyi-məhbub.
Dep, hümmət edin bizimlə həmrah,
Etməyə məlamət ol şəhənşah.
Dedim ki, rəfiqin ola mərdan,
Tən munda qalıb, səninlədir can.
Ol getdivü qaldım onda giryan,
Səd nalə konanü zarü əfban.
Gah dab üzə əsdi, gah daşna,
Gah xüşk üzə əsdi, gah yaşna.
Sürdü qatı atın ol vəfadar,
Ol babə irişdi kondadır yar.
Gördü ki, bir adlu şahimiş ol,
Nə yerdə, fələkdə mahimiş ol.
Gülşəndə bülənd otabü eyvan,
Səncərlə səlatin ona divan.
Yüzünə baxarsa gül tutar yüz,
Hər gün saçı biplə dil dutar yüz
Qarşuda durur mələk yasavul,

Hər kimi görər deyər ki, savul!
Dutmuş yüzü birlə nur babi,
Eyvani-fələkdədir otabi.
Çün gördü onu Səbayi-miskin,
Çəkdi cilovunu oldu bəmgin.
Kim, bu pəridir cahanda məşhur,
Xudbinü cəmalü hüsnə məbrur.
Necə varım indi həzrətinə,
Ta irişə ərzə xidmətinə,
Dərman edə yar o dərdməndə,
Kar etdi onun bu dərdi məndə.
Durmuşdu Səba qılıb təfəkkür,
Barmabını dişlib əztəhəyyür.
Nagəh önünə çu gəldi bir pir,
Xoş şəklü şəmayil, özü dilgir.
Yanına gəlib, Səba rəvani,
Söylədi ana sözün nihani.
Sordu ona kim: - Səbamisən sən?
Eşq əhlinə aşinamısan sən?
Kim, aşiqi xəstədən gəlirsən?
Halindən anın xəbər bilürsən.
Aydır ki, bəli, Səba mənəm der
Sözüm yetirim, xanı Sənəm der?
Ta ondan ola bu iş sərəncam,
Kim məndən ona yetirə peybam.
Aydıp ki: o səndin, ey xoşavaz!
Ölmüşlər üçün Məsihi-dəmsaz.
Mən dəxi nigarə babibanəm,
Aşiqlərə yarü mehribanəm.

Mən demiş idim sənə ki, gəlsin,
Məşuqə nə dersə söznü bilsin.
Oldur oturur otab içində,
Sən bir dəm otur bu bab içində.
Mən varayım ol nigar qatına,
Ol dilbəri-gül-üzar qatına.
Könlü görəyim nəcükdür anın,
Sözün deməyə o natəvanın.
Oturdu Səbavü ol yüridi,
Söz deməyə fürsət istər idi.
Qulluba irişdi, durdu bir dəm,
Könlünü aradı gördü xürrəm.
Xəndan çəmən içrə tazə gültək,
Boynu sürahı, dodabı mültək.
Aydır ki, deyim sözü məhəldir,
Könlü fərəhü dəmi gözəldir.
Qorxar yürəyivü gah edər dəf,
Der, ərzə edim, yenə qılar rəf,
Bir qatla özünə eylədi fərz,
Bəs qıldı nigarə sözləri ərz.
Aydır ki, əya dəm afitabi,
Bir söz desəm eyləmə itabi.
Bir qasidi-xəstəhali gördüm,
Yox gəlməyə heç məcali, gördüm.
Gəlməz yavuba həzər qılur ol,
Dərgah saru nəzər qılur ol.
Vardım yanına, dedim nə kəssən?
Kim əhli-səfər zəbun fərəssən?
Var yazılu əldə bir kitabı,

"Əteyni" dedimvü "bilxitabi".
Qıldım aluban nəzər bemәktub,
Gördüm yazılu kəlam beməhbub.
Yaş ilən onun donu nəm olmuş,
Qan ilən onun yüzi dəm olmuş.
Çəkmişdi bəsi rəhi-bəid ol,
Çıxmış zezəbani-müstəid ol.
Nəzm ilə sözü bəhəm müqabil,
Göftarı cəmi yerdə qabil.
Yazılmış, əya əmiri-xuban,
Dərd ilə ölür - mən, eylə dərman.
Oldu qəmilən belim xəmidə,
Rəhm eylə mənə, a nuri-didə.
Ol dəm ki, mən ol cəmalı gördüm,
Özümdən özümü xali gördüm.
Biəqlü kəmalü huş buldum,
Yüz dərdü bəlayə tuş buldum.
Ol dəm ki, mən ol pəriyə baxdım,
Canü dilimi ocaba yaxdım.
Ol dəm ki, yüzünü gördüm anın,
Qalmadı dəxi qərarı canın.
Rəna bəzənib çü babə düşdi,
Dil eşqilə dərdü dabə düşdi.
Nomidi buluban əzdilü can,
Məcnun kimi kuhlərdə üryan.
Yox dəxi cahanda qəmküsarım,
Səhradə geyiklər oldu yarım.
Çox oldu könüldə fikr fasid,
Qıldım bu yola Səbanı qasid.

Öz halımı ərzü faş qıldım,
Yaşımla bitigni yaş qıldım.
Bu vəchilə halım etdim elam,
Şahlardan olur gədayə ənam.
Göydən yer üzə yabır yabışlar,
Qullar günah etsə şah babışlap.

SÜXƏN ŞƏNIDƏNI-MƏŞUQ VƏ ITAB KƏRDƏNI BABBAN VƏ SƏBARA

(Məşuqənin Səbanı və Babbanı danlaması)

Eşitdi bu sözü çün pəriru,
Aydır, nə söz idi söylədin bu?
Sən bilməmisən nə vəhşiyəm mən,
Bihudə sözə nə yaxşıyam mən?
Sən bilməmisən ki, mən nə nazəm,
Söz əhliyəmü nə əhli sazəm.
Sən bilməmisən gözüm nə gözlər,
Könlüm dilər, eşidim nə sözlər?
Sən bilməmisən ki, mən nə şahəm,
Huri həşəmü mələk süpahəm?
Sən bilməmisən ki, mən nə şuxəm,
Kippigi-qaşı, yay ilə öxəm.
Ol bilməz isə də sən bilürsan,
Bu həsrəti bəs nədən qılursən?
Vargil, degil ol, rəsulə gəlsin,
Ol sözləri ta qəbulə gəlsin.

Kimdir görəyim gəlir buradan,
Vaqif olayım bu məcaradan.
Bir xoş, qulabını burayım mən,
Yüzünə tapanca urayım mən.
Ta görə əzabi-kuşimali,
Başdan çıxara çürük xəyali.
Öz naməsi tək qılam siyəh ru,
Ta getməyə hərzə yerə hər su.
Qayıtdı çu babibani-miskin,
Yardan naümid, könlü bəmgin.
Çün bu xəbəri səbayə verdi,
Ol miskini yüz bəlayə verdi.
Aydır: dedi, ol nigari-bədxu,
Hey, hey, nə dedin, nə sözdürür bu?
Mən xəndanu ol gəday xandan,
Gün zərrə məqami ay xandan?
Gəlsin dedi ol özü burayə,
Şayəd ki, sözün ana yarayə.
Hala yeri var özün qatına,
Ərz eylə pəyami xadmətinə.
Şayəd oxuya ki, namən ol yar,
Bir vədəyi-vəslə qıla iqrar.
Kim, namədə xoş kəlam vardır,
Söz yaxşılıbı tamam vardır.
Bir müstəidin şüarıdır ol,
Rəhm edib apara könlünə yol.
Allaha Səba qılıb təvəkkül,
Yeridi rəvanı bitəəllül.
Görsətdi səlamü izzü ikram,

Istərdi kəlamın edə elam.
Öpdü ədəbilə bu səfani,
Ol sərvi səhi çü gördi oni,
Sordu, nə gərək, ey hərzə mərzə,
Kim dedi sana ki, gəl bu mərzə?
Ayıdır ki, əya şəhi-zəmanə,
Yüz sürməyə gəldim asitanə,
Nəvvabü qapuçuvu süpəhdar,
Qəsd etdi Səbayə cümlə yekbar.
Kim öldürübən həlak edərlər,
Xəncərlə tənini çak edərlər,
Qaxıdı Sənəm oları, varın,
Der, mən verəyim cəzayi-karın.
Məcnun çanabın uşatdi Leyli,
Bil kim, var idi onunla meyli.
Gər aşiq olursa eşqə sadiq,
Məşuqi qılır özünə aşiq.
Əlqissə, sözüni guş qıldı,
Bəs cami-itabi nuş qıldı.
Yırtdı əlidən alıb kitabın,
Saydı yüzünə üyubi babın.
Eybini varın şümar qıldı,
Gül yüzlü Səbani xar qıldı.

BAIB ŞOMORDƏNI-MƏŞUQ SƏBARA BEDƏŞT

(Məşuqənin Səbanı qovması)

Aydır, niyə gəldin, ey qədəmsiz!
Bisəbtü səbat, kal, ədəmsiz.
Ol sən ki, məkanü millətin yox,
Biçarələr üstə heybətin yox.
Yox səndə vüqarü qeyrətü ar,
Tü, yüzünədir, nə yerdə kim var.
Kim qarşuna varsa gözün örtər,
Ancaq nə gözün ki, üzün örtər.
Şaxlar çiçəyin yerə tökərsən,
Abac budabın iki bükərsən.
Saru qıluban nihal bənzin,
Süst etdi dəmin hilal bənzin.
Yol kəsmək işin bu zirvələrdə,
Qoparma könülnü kirvələrdə.
Məsturələrin açıb hicabın,
Əldən Sənəmin qapan kitabın.
Girən çü dilənçi hər qapudən,
Görməz gözün əmatək səbudən.
Yüzündə savux, qoxunda nikbət,
Hər dəmdə sözün yalanü qeybət.
Bir para abacları yıxırsan,
Mərdüm gözünə tütün taxırsan.
Damular odunu yandıransan,

Sirlərin açıb utandıransan.
Yaman gün olur dəm ol qiyamət,
Sən olasısan ona əlamət.
Əzziri zəmin qılasısan cuş,
Aləmni qılıb xərabü mənquş.
Çox eyləmə hərzə yepə kəf-küf,
Şəm ilə çırabı qılma püf-püf.
Savux toxunub, səbük qaçırsan,
Örtüklü eyibləri açırsan.
Gah məbrəz ara qəbih olursan,
Gah məqəd içində rih olursan.
Gah saiqələr turur tozundan,
Gah fəlsəfə dersən öz-özündən.
Hərzə yerə laflər urarsan,
Topraq ilə küli savurarsan.
Yüz eyblə kim, bu şöhrətin var.
Yüz şöhrətilən nə hörmətin var.
Tez yeri, var, ol gədayə söylə,
Məndən təmə etmə, vayə, söylə!
Ol göndərənin sana durur xas,
Kim, əmiyə əma, xas ba xas.
Yoxsa səni mən bir işə saləm,
Fəryadın üniylə dola aləm.
Məndən yeri var qılma çox toz,
Sorgil işinivü satmagil qoz.
Bir zərrə odu salıb cahana,
Odlarsan ulusu yana-yana.
Dəryadə gəmilər azıdarsan,
Görər gözə tozu tozudapsan.

Ünun çıxar əzvücudi-bican,
Səndən dolu əşgimə çüyistan.
Çox söyləmə, ey yalançı köftar,
Vardır bu dəmində buyi-murdar.
Hər nikbət abız ki, sözün açar,
Iman gedərü firiştə qaçar.
Əsmə gəhi solda, gah sabda!
Tüzmə gəhi yolda, gahi dabda!
Mən sənciləyin yalançı sorman,
El barət edər talançı sorman.

TƏHSIN KƏRDƏNI MƏŞUQ XIŞRA

(Məşuqənin özünü öyməsi)

Ola ki, mənim cahanda həmtam?
Nə gördü zəmanə, nə xud əyyam!
Kim gördü yüzüm, bəbeyri güzgü?
Kim dutdu saçım, bəbeyri göysu?
Zinəqdə qoman süvay-yaşmaq,
Geymən ayaba bəqeyri başmaq.
Könlüm tənim üstə məhrəm ancaq,
Özüm mən özümə həmdəm ancaq.
Kim dutdu saçımnı qeyri şanə,
Cüz sayə qomən ki, kimsə yanə.
Qədr etmən, aya ki, var hilalın,
Baxman günəşə ki, var zəvalın.
Pürxun deyə baxmazam bəlalə,

Nərgizdən həm almanam piyalə.
Baxman qədi-sərvə nazılıqdan,
Dərya suyun içmən azılıbdan.
Müşk iyləmənəm yüzü qaradır.
Gül dəstələmən ki, yüz paradır.
Dadman şəkəri ki, əsli neydir,
Mey içmən əzan ki, feli qeydir
Çəng alman ələ ki, bulhəvəsdir,
Ney dinləmənəm ki, əznəfəsdir.
Nərgizni görəndə xəstə der mən,
Reyhanü bənövşə dəstə dərmən.
Şahlar eşiyimdə qul qamusu,
Gül yaprabı hicleyi-ərusu.
Nə itdir o kim, özün der adəm,
Kuyimə sanur özüni məhrəm.
Neçün sanuram mən onu insan,
Dərbanım iti itinə dərban.
Neçün sanır ol özünü şeydən,
Ədd eyləməzəm mən anı heydən.
Bu xissətilən həm ol münafiq,
Ondan der imiş özünü aşiq.
Xurşid isəm, anı zərrə bilmən,
Əflak isəm anı türrə bilmən.
Yüz var isə eşqimin bəlası,
Qılman birisində mübtəlası.
Bu vəchilə kim, bulubdur ovsaf,
Qul oldu qapuma Qaf ta Qaf.
Yüz min kişi aşiqim cahanda,
Aşiq nə ki, sadiqim cahanda.

Gəlməz biridən mənə şikayət,
Bilür qamu qılmazam himayət.
Bu cümlədən ol nədən durur piş,
Kim məndən apara nuş bi niş.
Kəmtərdən onu ki, kəm demiş mən,
Layiq bu cəfamə həm demiş mən.
Bilməz nədən ol kəmal həddin,
Kimdir tanımazmı əslü cəddin.
Qatımda çü hiç keçməz ərki,
Ol yetər ona bu işdə tərki.
Yoxsa ki, qaşım yayın qurur mən.
Yüz navəki babrına urur mən.
Bu bir neçə beyti söylə ona,
Olmaya dəxi kim, adım ana.

ŞER ƏZ ZƏBANI-MƏŞUQ BETƏRIQE HƏZL

(Məşuqənin qəzəblənməsi)

Sən biədəbin nə həddidir, hey!
Kim, sanamazam səni mən əzşey!

Açman sənə mən kitabi-mehrim,
Övraqi-ümidin eylə gəl tey.

Mən sənə kəminə qul deməzmən,
Gər Kavus isən bu gün, əgər Key.

Dərd ilə əgər yüz il ölürsən,
Bir bus ilə qılmanam səni hey.

Babrin kimi səd həzar dillər,
Çəngimdə mənim diləndi çün ney.

Məndən sənə ey şikəstə məhrum,
Dərman xaçan ola, ya dəv key!

Eşqimdə Xətai bəndəvandır,
Hər babilə xalis ərdurur vey.

NAMEYI-DÖVVÜM

(Ikinci məktub)

AMƏDƏNI-SƏBA ƏZZƏBANI-MƏŞUQ BEAŞIQ

(Səbanın Aşiqə dobru gəlməsi)

Qayıtdı Səba zidərgəhi-şah,
Qəmnakü məlul düşdü bərrah.
Bivayə şikəstə könlü zəb-zəb,
Bəmdən sürəməzdi yolda mərkəb.
Bəm yox, dilinin dutuldubundan,

Kim razı durur qutuldubundan.
Der kim, necə varım ol fəqirə,
Biçarəvü xəstədil həqirə.
Dəxi nə yüz ilə varım onda,
Ümmid ilə qasid etdi munda.
Ya onda nöcük verim cavabı,
Göndərdi itab ilən xitabi.
Bu işdə qılırdı didəm ahi,
Mən gözlər idim həmişə rahi.
Sərf etmiş idim yola bəsər mən,
Heç yanıma qılmadan nəzər mən.
Gəh örtər idi başım, gözümni,
Heç bilməz idim nəyəm özümni.
Hər ləhzə həvəsdən uymaz idim,
Gündüzlə gecəmni duymaz idim.
Görməyə Səbanı dildə təcil,
Hər gün də mana keçərdi bir il.
Nagah, bu babə düşdü bir saz,
Gəldi şəcərin başından avaz.
Titrəşdi bənövşə, bərgi-lalə,
Gül yaprabıdan töküldü calə.
Bildim ki, irişdi nik canım,
Sönmüşdü rəvan, dilim, rəvanım.
Gəlməkdə, vəleyk səxt süst ol,
Derdim ki, cəfa qılıb durur ol.
Kim yolda sitəm çəkibdurur bəs,
Batmış ayabına xar ilən xəs.
Ya ona itab edibdi ol yar,
Yarı gəlişində bir nəzər var.

Çün yetdi dedim ki, ey nikuxah,
Halın necədir, zizəhməti rah?
Həm söylə, nigar sab, əsənmi,
O fitnəlü yar sab, əsənmi?
Der, sabdır, əsəndir, ol pəriru,
Səndən vəli eyləmiş bəri ru.
Əhvalın ona çü ərzə qıldım,
Ərzinə yetürməgini bildim.
Xişm etdi, hamandəm əzsəri naz.
Çox ərbədə naz qıldı abaz.
Yırtdı aluban yazan kitabı,
Biş etdi itab ilən xitabı.
Qıldı məni-xəstəni məlamət,
Başuma qopardı yüz qiyamət.
Qətl eyləməginə fikr qıldım,
Qurtulmaba sab şükr qıldım.
Bəs ol qəzəbilə türki-tənnaz,
Xişm etdi sana bə işvəvü naz.
Der, kimdürür ol xəsisü kəmtər,
Öydü özünü, qılıb mükərrər.
Dil munu eşitdi, narə düşdü,
Fəryadü fəbanü zarə düşdi.
Yaş etdi ümid evini parə,
Söydüm yenə bəxti-nabəkarə.

ŞER BERƏSMI-ŞIKAYƏT ƏZBƏXTI-BƏD VƏ TALEI-XIŞ

(Öz bəxtindən şikayət)

Ey bəxt, dedim ki, olmagil şad,
Qəmdən məni qılmadın sən azad!

Könlümnü qəm eylədin, gözüm nəm,
Olmabnı fəban, işimni fəryad!

Sən dadi-dilimni vermədin heç,
Munca ki, əlindən eylədim dad!

Hər yanə dönəpsə çərxi-gəcrov,
Sən andan irabə bir qədəm ad.

Xandan sənə bu bəlavü büdət,
Nerdən sana bu sitəmlə bidad?

Möminləri xürrəm etmədin heç,
Kafir beçəsənmi yoxsa mubzad?

Bir gəz nola ey bəlalı gümrah,
Qılsan mənə rahi-vəslin irşad?

Yarəb, olasan bəm ilə viran,
Viranə əlindən olmaz abad!

Eşqilə görüm ki, bəndə düşgil!
Olsun bu Xətai səndən azad!

ÜZR XASTƏN-AŞIQ ƏZ SƏBA

(Aşiqin Səbadan üzr istəməsi)

Dedim ki, əya Səba usandin,
Asudə otur çözüb kəməndin!
Daim bu cahanda var olasan,
Eşq əhlinə qəmküsar olasan!
Hər dəm sən otur bətərfi-gülşən,
Bir qasidi, dəxi, istəyim mən.
Kim, səbrü qərarə çarə yoxdur,
Babrımda nə dürlü yarə yoxdur.
Bir dəxi qılım cahanda tədbir,
Bu ayəti mən tələb bulam bir.
Ol durdu, çəməndə, mən yeridim,
Bir elçi dəxi bulam, der idim.
Ərvahim uçurdu fikri-teyrin,
Bir dəmdə cəhanı etdi seyrin.
Qayıtdı yerinə qıldı pərvaz,
Der, elçi Səbadan özgə yox baz.
Bir çarə var isə, ol qılur həm,
Ondan ola bu yürəgə mərhəm.
Aldın tutuqi-həyani əzdil,
Dedim, yenə badəgahi müzmil.
"Qəqinni ərak müstəqilən,
Səfihi bekülli müqtərinən.
Ən lütfinə in qətətü səbrən,
Yötikə ilah, əlf əcrən".

Səndən dəxi özgə çarə bilmən,
Mən qalxıb ayaba vapə bilmən.
Bir daxi kərəmlər et mənimlən,
Canım yoluna fəda tənimlən.
Qalmışlara çox müavin oldun,
Məqsudə yetirdib alqış aldın.

TƏRIF KƏRDƏNI AŞIQ SƏBARA CƏVABI HƏMÇO MƏŞUQ

(Aşiqin Səbanı tərif etməsi)

Qalmışlara gər mədəd bulansan,
Xizri-nəbitək yetüb gələnsən.
Həm çari ənasirin bipisən,
Çox mürdəni eylədin diri sən.
Hey qaldı dəminlə ibni-Məryəm,
Ənfasın edər behişti xürrəm.
Ol şey ki, ölüdür, onda yoxsan,
Ol tən ki, diridir, onda çoxsan.
Oldun nəfəsilə ətsi-Adəm,
Həm mərkəbi-sahibani-Xatəm.
Ey mötədil-əlvücudi-biçün,
Xoş dəmsənü həm məzaci-bilun.
Dəryadə sürən çü Nuh kəşti,
Pür buyi-əbir edən behişti.
Əhməd dəminilə yarı buldu,
Üşşaq səninlə yarı buldu.

Aşiq kimi sübh cuş edirsən,
Dəryaları pürnüquş edirsən.
Nəsrinlə sənin, ey qüdrətullah,
Fərq oldu həmişə danədən gah.
Ruhülqüdsün ki, həmdəmisən,
Həm türreyi-yar məhrəmisən.
Gipsən qapılara bitəkəllüf,
Qılmaz sənə heç kişi təxəllüf.
Çün Xızr həmişə dərhəyati,
Kim, bulmaya ta əbəd məmati.
Bu yeddi yerin qərarı sənsən,
Həm yeddi dəniz buxarı sənsən.
Gülləri açan zibəhri-bülbül,
Gülzarə salan şəmayim əzgül.
Adın sənin oldu ruhə təcnis,
Həmmal, rəvan, təxti-Bülqeys.
Yox vəsfinə həddilən nəhayət,
Ey həddi-kəmal ilən bebayət.
Görsət mənə bir daxi vəfa sən,
Lütf əhlivü mədəni-səfasən.
Bir dəxi var ol nigarə məndən,
Rəf ola məgər bu yarə məndən.
Ol qönçə ləbin cavabın algil,
Həq dərgəhinin səvabın algil.
Aydıp xoş ola ki, qılmazam ar,
Ya dutavü öldürə məni yar.
Gedəm du həzar barə dersən,
Ollam du həzar parə dersən!
Hərçənd ad ilə mən Səbayəm,

Üşşaq yoluna can fədayəm.
Əhsənt! dedim əya vəfadar!
Mən müntəzipəm otupma, dup vap!
Verdim çü səbayə neçə pəndi,
Dur indi, dedim, sözüm tükəndi.
Aldım əlimə dəvatü xamə,
Dep, yazma dəxi, sən ona namə!
Ol şux onu yenə parə qılur,
Ab yüzini dəxi qarə qılur.
Yalbuz mən olam əgər qıla ədl,
Tənha mən olam əgər qıla bəzl.
Izzət, kim, edən hücum kəsrət,
Məqbuli-dua olur bu vəhdət.
Dedim, kərəm etdin, ey müvafiq!
Məhfuz olasan zihər münafiq.
Yetür yerə onda hər ədəb var,
Yetməz işi handa biədəb var.
Qatında sözün deyil ki, ey şah,
Ol bəndə gərəklidir bedərgah.
Sən şahsən, ol qulami-kəmtər,
Baxmazmı bulama şahi-kişvər?
Zülfün ki, bənövşədir, yüzün gül,
Güllər diləzməzmi sövti-bülbül!
Gər, ləlin isə, çü Şirin ey yar,
Fərhad gəpəkdir ona bir zar!
Gər, zülfi-siyahın oldu Leyli,
Məcnun ona gəp qılursa meyli.
Gəp, şəmi-rüxündür atəşəfruz,
Pərvanə gərəkdir ona dilsuz!

Gəp, ləblərin oldu şəkkərəfşan,
Bir tuti gərək yanında xoşxan.
Zülfün isə dami-pürbəladır,
Olmazmı bu damə mübtəladır.
Ol bəmzə ki, tir edər fəşanə,
Bir sinə gərək ona nişanə.
Gəp Yusif isən beMisri-dil şah,
Yəqub gərək bəmində pür ah.
Ol mup misalı, sən Süleyman!
Bir mup gərək çü bəndəfərman!

ŞER ƏZ ZƏBANI-AŞIQ

(Aşiq dilindən şer)

Şah, şahlıq edər çü nökər olsa,
Eşikdə bulami-kəmtər olsa!

Xoşdur fələk üstə mahi-dilcu,
Əmma ki, yanında ülkər olsa!

Xurşid önündə zərrə xoşdur,
Göylərdə müzəyyən əxtər olsa!

Daim yaşım ol ayabə damsun,
Sərv ayabi xub olur tər olsa!

Hüsni sifətin yazım kitabə,

Vəsfində xoş ola dəftər olsa!

Çövkan kimi zülfi var, eşitdim,
Top olmaba ana bir sər olsa!

Alsun qulaba Xətai şerin,
Şahlar qulabında gövhər olsa!

BETƏŞBIH KUYƏD

(Təşbihlə söylər)

Bəs söyləgil, ey Səba, Isara,
Ol mürdəni zində qıl, xudara!
Var onda münasibət sizinlə,
Təşbihi-mütabiət sizinlə.
Zülfün kimi qəddi xəm bulubdur,
Türrən bəmidən bəhəm bulubdur.
Könlü dəhənin misalıdır təng,
Babrın təkidir məqam ona səng.
Çeşmin kimidir əlilü rəncur,
Xəttin kimidir vücudi bir mur.
Ləlin təki çeşmi gövhər əfşan,
Zülfün kimi fikridir pərişan.
Bəmzən kimi cismi tir ilən pür,
Dişin kimi çeşmi dobdolu dür.
Mücən kimi könlü səhm içində,
Abzın kimi zati vəhm içində.

Muyin təki muyədən çü mudur,
Tibin kimi çeşmi dolu sudur.
Hicrin təki vəslə çox ümidi,
Mehrin kimi fikri naümidi.
Tüprən kimi bablı biqərar ol,
Əksin kimi xəlqə mehrdar ol.
Kəfşintək işi ayaba düşmək.
Saçın kimi solu sabə düşmək.
Qoy pirihənin tək ola məhrəm,
Tərliktək ola buyuna həmdəm.
Uzun saçınız təki ricası,
Cüz bəm dəxi yoxdur aşinası.
Yaman gün içində xuyiniztək,
Olmuş təni incə muyiniz tək.
Qucmaq dilər ol belin kəmərvar.
Yolunda onun təki kəm ər var.
Saçın təki qəddi dalə dönmüş,
Ləlin kimi yaşı alə dönmüş.
Dür kimi sözün tutub qulabə,
Düşmüş çü vəfan özü irabə.
Belin təkidir zəifavaz,
Işin təki halı müxtəlif saz.
Gözü yüzünüzdə zəngüləntək,
Pür lərzə vücudi mərgüləntək.
Düşmüş zənəxin misali çahə,
Baxar yüzünü gözündə mahə.
Cədin kimi əyri qəddi anun,
Mehrin təki yoxdu həddi anun.
Gözün təki cismi sayrulunda.

Qaşın kimi taqi ayrulubda.
Güzgüntək üzün dilər müqabil,
Irməz çü rəqib pəncə qabil.
Saçın təki başı payə düşmüş,
Fəryad ilə çəngü nayə düşmüş.
Adətləri mehr ala günüztək,
Bərqə başı düşə ləliniztək.
Var hümməti boyunuz tək əla,
3ülfün təki başı pür zisevda.
Dobru yoluna misali balan,
Püp xun cigəri bəsani lalan.
Çün səndə nə var onda dəx var,
Ablatma yetər ki, xəndə, dəx var.

NAMEYI-SEVVOM

(Üçüncü məktub)

RƏFTƏNI SƏBA BE SUYI-MƏŞUQ

(Səbanın Məşuqəyə sarı getməsi)

Ol peyki-Səba çü mindi atı,
Xoş sürdü iradətilə qatı.
Gah gərdə bulaşdı, gah bubapə,
Irişdi məqami-gülüzarə.
Gördi ki, çəmən yenə münəvvər,

Zülfündən onun cahan müəttər.
Gördü onu babibani-məhrəm,
Kim, gözlər idi yolunu hərdəm.
Yanına gəlib dedi ki, ey bad,
Qıldınmı yenə bu karı bünyad?
Qayıt ki, bu işə çarə yoxdur.
Bundan nə çigərdə yarə yoxdur?
Onun təki iti var həzaran,
Fəryad konan bəm ilə nalan.
Qılmaz birisi onun şikayət,
Olmaz qamusu bilir inayət.
Nov aşiq olubdurur o miskin,
Ol dəxi tapır son ucu təskin.
Qayıt yenə bizni qılma bədnam,
Nagah, özünyü salma dərdam.
Söylərdi Səba ki, əbsəm, əbsəm!
Öldürsə dəxi ki, çəkməzəm bəm.
Sən varmaz isən vararam özüm,
Ərz eylərəm ana cümlə sözüm.
Mehr etsə nə bəm olu himayət,
Qəhr eyləsə bəs deyil kifayət?

RƏFTƏNI-SƏBA TƏNHA BEDIDARI-MƏŞUQ

(Səbanın Məşuqənin görüşünə getməsi)

Yeridi Səba çu barigahə,
Babladı təvəkkülün ilahə.
Qıldı yer öpüb dua salami,
Ərz eylədi ol şaha kəlami.
Çün gördü Səbanı, hüsn ilən gey,
Dep, yenə nişə gəlib durur hey!
Əl urdu yapışdı yaxasinə,
Saldı onu bəndi-türrəsinə.
Babladı cəmi tarəsilən,
Tar etdi günün sitarəsilən.
Bəs kari-Səba budur müdami,
Zülfi-sənəm ola bəndü-dami.
Gördü onu huş rəftə əztən,
Baxırdı ona ziruyi-rövzən.
Bəs qıldı mənim sari səfərni,
Der, aşiqə verəyim xəbərni.
Qıldı, gəlübən, iraqdan avaz,
Bənd etdi Səbani türki-tənnaz.
Getdi, bu sözi deyib, rəvanı,
Göndərdim ona rəvani-canı.
Ol huşi nigarə getməsin baz,
Bədxu durur ol nigari-tənnaz.
Nagah bir işdə keyd edər yar,
Ol elçitək onu qeyd edər yar.
Demiş ki, var, ol fəqirə söylə!
Bəm ləşgərinə əsirə söylə.
Kim, oldu yerim bedərgəhi-şah,
Gəlmən mən ona məgər ki, nagah.
Bu söz məni saldı yenə narə,

Ablıb yenə düşdüm ahüzarə.
Oldu yerim odlu çün Səməndər,
Oldum yaxa yırtıban qələndər.
Çox şikvə qılıb zigərdişi-bəd.
Həm dəxi zibəxti talei-xəd.
Bixud qılıban fəbanü fəryad,
Bu şeri özümdən eylədim yad.

ŞER BERƏSMI-ŞIKAYƏT ƏZ TALE

(Taledən şikayət)

Vaveyla ki, yar getdi əldən,
Ol suvlu nigar getdi əldən.

Yandım bəm oduna sərbəsər mən,
Dəstimdə nə var getdi əldən.

Şad olma, könül, çək imdi bəmlər,
Bəm həmdəmi yar getdi əldən.

Neysan kimi tökgil, ey gözüm, yaş,
Ol tazə bahar getdi əldən.

Bülbül təki dil fəbanə düşgil,
Güldəstə üzar getdi əldən.

Bu səbrü qərar getdi məndən,

Namus ilə ar getdi əldən.

Canım diləyi, rəfiqü yarim,
Hər nəstə ki, var getdi əldən.

Düş ayəbə kölgətək, Xətai,
Ol sərvi-çinar getdi əldən!

MƏSNƏVI

Gəh zar, gəhi dilimdə nalə,
Düşdüm yenə mən şikəstə halə.
Yandım bəm oduna sərbəsər mən,
Oldum yenə məstü bixəbər mən.
Dildən yenə atəş etdi cuşi,
Hər dərdi-dərun edib xüruşi.
Gördüm ki, kim isə yox rəfiqim,
Bu işdə ənisü həm şəfiqim.
Səbr etmək edəm, dedim, bəhərhal,
Faş olmaya xəlqə sirri-əfal.
Heç səbrü təhəmmülüm yox idi,
Dərdim yüküşü bəmim çox idi.
Bir yar var idi mənə qədimi,
Kim könlümün ol idi nədimi.
Qılmışdı mənimlə elm təhsil,
Çox ay rəfiqim idi, çox il.
Həm dərs oxur idi bir səbəqdə,
Ancaq nə səbəqdə bir vərəqdə.

Görnüş yox idi dəri-mədaris,
Bəmxanə bulub ona məcalis.
Olmuş məni istəyə müsafir,
Tərk olmuş ona zibəm dəfatir.
Mənsiz bu cahan ona daralmış,
Rüxsapı mənim təki saralmış.
Gəldi məni istəyə bəgülzar,
Gördi məni munda ablaram zar.
Olmuş bu bəm ilə didə giryan,
Der, noldu sənə, ey munisi-can?
Dedim, nə sorarsan, ey bəradər!
Kim yuddi rəfiqi-eşqi-əcdər.
Sataşdı gözümə yari-məhvəş,
Gül yüzlü pəri, nigari məhvəş.
Qalmadı qərar, usum tükəndi,
Ol nənkilə namusum tükəndi!
Dərs imdi fəbanü dada döndü,
Bilmiş mana qamu yada döndü.
Uş peyki-səbanı bəndə saldı,
Mən qanda idim ki, qanda saldı.
Məktubimi aldı parə qıldı,
Ab yüzünü daxi qarə qıldı.
Halim budurur, ey həmdəmi-dil!
Tədbir nədir mana dəva qıl!
Leykin, demə, səbr edim təhəmmül,
Canım tükənir dəmi-təəllül.
Dep, bir dəxi göndər ona məktub,
Meyl edə, məgər, görəndə məhbub.
Amma biləsincə kişi qoşun,

Hər qansi xoş isə əqlü huşun.
Dedim ki, bu qatla huş varsın,
Bu naməyə pərdəpuş varsın.
Yondum yenə bahəvəs qələmni,
Qirtas üzünə çəkib rəqəmni.
Dil yazdı mühəqqəq o nişanı,
Nəsx etməyə xətti reyhan anı.
Allahın adını yazdım əvvəl,
Söz xətmi-kəlam buldu əkməl.
Qıldım onu sərbəsər xəmidə,
Bulmaya həva görüb dəmidə.
Ey namə, dedim ki, var ona sən,
Yanında məgər məni anasan!
Naməmdə qılıb bu şeri məktub,
Ünvanı içində nami-məhbub.

ŞER ƏZ ZƏBANI-AŞIQ BETƏRIQI-ILHAH

(Aşiqin yalvarışı)

Ey naz məkani sərvi-rəna,
Ey didə məqami hüsni-ziba!

Hicran oxu birlə yürəgimdən,
Axıtmaq isə yetər hüveyda.

Ol zülfi-siyəh bəmində hərdəm,

Başımda qəti yer etdi sevda!

Yusif təki gördü göz cəmalın,
Dil düşdü zəvalə çün 3üleyxa.

Lalə kimi çəkdi babrıma dab,
Ol zülfi-kəlaleyi-səmənsa.

Sevdayı saçın şikəncü bəndi,
Başımnı çəkib yetirdi bərpa.

Qurtulmadı hicrdən Xətai,
Munca ki, vüsal edər təmənna.

MƏSNƏVI

Bükdüm çü tamam edib kitabı,
Kəs! Dedim işimdə xurdu xabı.
Der, dutunuz imdi hümməti düz,
Məzul şikəstə gəlməyə yüz.
Dedim ki, biləncə lütfi-mərdan,
Tən qaldı, səninlə getdi bu can.
Ol imdi pəvanə sablıb ilən,
Gəl munda yenə yüzablıb ilən.

NAMEYI-ÇƏHAROM

(Dördüncü məktub)

RƏFTƏN BESUYI-MƏŞUQ

(Məşuq tərəfə yola düşmək)

Huşimni çü mərkəb etdi namə,
Əzm etdi ki, vara dilrübamə.
Götürdü onu həvayə ol huş,
Pər çaldı gedər çü namə bir quş.
Gah payilə getdi, gah bərsər,
Gah bəhr keçərdi, gah bərbər.
Saxlardı özini cayi-xəmdən,
Eraz qılırdı abü nəmdən.
Gah yazı kəsib gedirdi yola,
Kah yel aparırdı onu kola.
Yetirdi özünü hər necük var,
Ol babə ki, mənzil etdi dildar.
Gördü yenə babibanı nagah,
Bir namə yenə bəhuş həmrah.
Gəldi yanına nihani ol dəm,
Ta qıla məlamət anu ol dəm.
Görgəc onu namə buldu lərzan,
Çün bid bəvəqti-badü baran.
Der, yenə gəlibsən, ey həyasız!
Əldən bu işi nola qoyasız!
Bu sözü dəxi demə yanında,

Çox acıbı var onun canında.
Namə, dedi, key mürəbbiyi-bab!
Qoy mən oluram bu yerdə toprab.
Sən eylər isən əgər müdara,
Mən yetirərəm sözümni yara.
Namə çü varub yönəndi yarə,
Mədh etdi nigari-gülüzarə.
Çün baxuban onu gördi məhru,
Dedi, niyə gəldin, ey siyəhru?
Qorxu bilə, namə düşdü lərzə,
Olmaya, dedi, sözümdə hərzə.
Şükr etdi başında "hu" görəndə,
Öz adimə qıldı tu görəndə.
Sərta-qədəm oxudi kitabi,
Başladı itab ilən Xitabi.

HƏZL KƏRDƏNI MƏŞUQ NAMƏRA

(Məşuqənin məktuba acıbı tutması)

Ey yüzi qara, füzul, ədəbsiz!
Heç bilmədiniz nədir ədəb siz.
Ari su toxunsa tər bulursan,
Yeldən dəxi dərbədər bulursan.
Əslin ki, dür ol çürük ləvatə,
Kim derlər, onu Arasə batə.
Gərçi səni əhli-məni derlər,
Çox sözünü bülmüəni derlər.

Yüzün ikidir biri siyəhdir,
Hər ruyi-siyah pürgünəhdir.
Qəddinyi qılır, yazan kişi xəm,
Ta olmayasan hava görüb nəm.
Kim sən təki sudan eyləsə bak,
Napak derəm ki, olmaz ol pak.
Nə suya giricisən, nə oda,
Daim sən olasan, uş, qutuda.
Gər zahirinizdə nəstə yoxdur,
Leyk, alıçalıq içində çoxdur.
Salus kimi əridübən daş,
Bir barmab açıb sirin qılur faş.
Görən kişi səndə bu səbati,
Sürtər yüzünə gəhi dəvati.
Hey beylə cavanü hərzəkusən,
Qeybətçi, yalançı, tubətusən.
Çox yerdə yüzünə xak edərlər,
Çox suda yaxani çak edərlər.
Biəqlü zəbanü bibəsərsən,
Anun çü müdam xaksərsən.
Qılsam səni parə-parə şimdi,
Etsəm o yüzünü qarə şimdi.
Heyfa ki, başında nami-həqdir,
Kim, əskik işin, təmami həqdir.
Məndən hələ var, o xamə söylə,
Çox elçi uyurma, namə, söylə!
Hər ləhzə xəyali-fasid etmə!
Özüntanımazni qasid etmə!
Çox etmə dəxi bu fikri-xami,

Bir çöpə deyil yanımda nami.
Sevdayi-əbəs dəxi bişirmə,
Ol mərtəbədən özün düşürmə.
Məndən diləmə zibəs ümidi,
Çün adətim oldu naümidi.
Demə, dəxi möhməlü əbəslər,
Söylər əbəs işi bülhəvəslər.
De məndən ona bu neçə söznü,
Dutmaya dəxi visalə göznü!

ŞER ƏZZƏBANI-MƏŞUQ BETƏRIQI-NAÜMIDI

(Məşuqə dilindən naümidlik şeri)

Ey bülhəvəsü şikəstə bəmnak,
Yüz sən tək olursa eyləmən bak!

Kor, olsa begiryə hər du çeşmin,
Nə sürmə verəm, nə bir ovuc xak.

Əlin kəsərəm bu damənimdən,
Gər, yaxan olursa yüzünüz çak.

Gəp, bəhpi-cəvahir olsa şerin,
Sallam bəkənar həmçü xaşak.

Sən adəmisən, firiştəyəm mən,

Pak ilə hərim olurmu napak?

Mən yerdə ününü dinləməz mən,
Fəryadın əgər yetə bəəflak.

Vəslimlə Xətai şad bolmaz,
Bəmnakdil olsa, didə nəmnak!

NAMEYI-PƏNCOM

(Beşinci məktub)

ƏZ TƏRƏFI MƏŞUQ VƏ AŞIQ

(Aşiqlə Məşuqun məktublaşması)

Bu sözü çü namə guş qıldı,
Sərtasər özünü guş qıldı.
Çox oldu məlul, piçə düşdü,
Kim, lafi bu yolda hiçə düşdü.
Der, necə varım mən ol fəqipə,
Biçarəyə dərdilən əsirə.
Mindi yenə huş atını namə,
Yuz bəm ki, irişmədim mərامə!
Mən onda şikəstə, zarü giryan,
Yola baxuban cigər çü büryan.
Müştaq pəsulə, gecə bixab,

Tökərdi rəqiqi didədən ab.
Nagah, göründü namə gəldi,
Dedim ki, işim nizamə gəldi.
Vepdi gəlübən mənə səlami,
Sordum necədir yarın kəlami?
Dil bəstəvü xəstə görünürsən?
Bəmginü şikəstə görünürsən?
Der, sorma, əya zəlilü məhrum,
Verməz sənə yari talei-şum.
Olmadı sözüm qəbul yarə,
Qəsd etdi qıla tənimi parə.
Ünvanıma hörmət etdi bari,
Həqq adına qıldı etibari.
Ondan səni andı, qıldı bidad,
Mən eyləməzəm o sözləri yad.
Çün yenə bu sözü eylədim guş,
San, abu şərabın eylədim nuş.
Axdı yenə qanlu yaş gözümdən,
Getdim oluban bixud özümdən.
Dildən yenə atəş etdi çuşi,
Həm dərdi-dərun edib xüruşi.
Bəxtim əlindən şikayət etdim,
Ucundan onun çü canə yetdim.

ŞER ƏZ ZƏBANI AŞIQ BE RƏSMI-ŞIKAYƏT ƏZ TALE

(Aşiqin öz taleyindən şikayəti)

Dedim ki, ilahi, bəxti-bədkar!
Görüm ki, həmişə ola bidar!

Qurtulmadı can bu dərdü bəmdən,
Ta neçə bulam şikəstə bimar.

Taki qılasan gədani məhrum,
Gəlmə dəxi yanıma, yepi vap!

Həq qatda şikayət edəsi mən,
Cövründən, əya nikunü bədkar.

Dil pürbəmü can işində rəncur,
Göz qan ilə dolu, canım əfkar.

Dövründə sənin bu xəstə halın,
Gah zardir işi, gah bizar.

Ey tazə gülü bahari-xubi,
Taki qılasan cigərni pürxar.

Ta neçə Xətai dərdməndin,
Rövşən gününü sən edəsən tar!

MƏŞVƏRƏT KƏRDƏNI-AŞIQ
BA RƏFIQ

(Aşiqin öz dostu ilə məsləhətləşməsi)

Yenə dedim ol rəfiqə halım,
Aptıpdı qatı qəmü məlalım,
Bu işə, həq üçün, eylə tədbir,
Əldən gələn işi qılma təqsip.
Bu dərdilə mən həmişə zarəm,
"Bəmxar beh əz to kəs nədarəm".
Fikr etdi başın çəkib bəcamə,
Der, bir dəxi göndər ana namə.
Əvvəl göricək şəfi olur kəs,
Çox görsə sözü qəbul edər bəs.
Həm aləmin oldurur rəsuli,
Kəs, söz deyən eyləməz üduli.
Şahdan gedər ol həmişə şahə
Girər biicazə barigahə.
Çindən yazılır Xətayə namə,
Gəh Rumdan elçi getdi Şamə.
Hökm etdi onu bilən qəyasir,
Qalmışlarasa çox oldu nasir.
Ol yaxşı yamandan eyləməz xovf,
Saxlar qamunun sirini dərcovf.
Hər söz desən anda anı söylər,
Nə özgə kimi yalanı söylər.
Saxlarlar anu baş üstə daim,

Qoyarlar öpüb qaş üstə daim.
Söylər sözü, gərçi dili yoxdur,
Avaz ilə qalü qeyli yoxdur.
Yazulu başında nitqi allah,
Hər yerdə var ona mənzilü cah.
Cahil kişi birlə yox səfasi,
Alimlərin oldur aşinasi.
Gah dili əcəm, gəhi ərəbdir,
Ba rəsmü üsulu baədəbdir.
Qılırlar ana çox ehtiramı,
Xətmində görəndə "vəssəlam"ı.
Ondan durur adı paki-damən,
Yaman deməz ona yaxşı-yamən.
Mən dəxi, yonub rəvani xamə,
Yazdım bəhəvəs fəraqnamə.
Yazdım başı üstə nami "Cabbar",
Sonunda həzar barə zinhar.
Kim, sənə qülami-çakərəm mən,
Əz cümlə kəminə kəmtərəm mən.
Çox yalvaruban çü yazdım anı,
Dedim aparıcı şimdi xanı?
Der, qoşgəl anınla peyki-ahin,
Varmayə yüzünə padişahin.
Kim, budur anın nəfəs məqali,
Tünd etməyə ayinə cəmali.
Söylə xunun olsun ol həriqi,
Yandırmaya yolda ta rəfiqi.
Çün ahilə göyə çıxdı namə,
Əzm etdi, gedər o dildübamə.

Dedim ki, rəsulə, yari-barım,
Tez gəl ki, gedibdir ixtiyarım.
Hər işlə çü ittifaq xoşdur,
Abacda pərü budaq xoşdur.
Puş etmə yüzünü, aç gözünü,
Bəs ərzə qıl anda hər sözünü.
Bu şerimi yarə söyləgil sən,
Ol lalə üzarə söyləgil sən.

ŞER ƏZ ZƏBANI-AŞIQI-SADIQ

(Sədaqətli Aşiq dilindən şer)

Ey suvlu nigar, beləmi olur?
Üşşaqinə yar beləmi olup?
Hicran qışı birlə zar qıldım,
Ey tazə bəhar, beləmi olup?
Gülzari-rüxün bəmindən oldu,
Babrım dolu xar, beləmi olup?
Ol nuri-püxündən ayrı, ey mah!
Yaxdı məni nar, beləmi olup?
3ülfünlə üzarın aldı canım,
Hər leylü nəhar, beləmi olur?
Oxunla Xətai buldu məcruh,
Hər oxa şikar, beləmi olur?

NAMEYI-ŞEŞŞOM

(Altıncı məktub)

RƏFTƏNI-NAMƏ HƏMRAHI AH BESUYI-MƏŞUQ

(Məktubun Ahla birgə Məşuqəyə tərəf getməsi)

Qıldı sözümi qəbul məktub,
Əzm etdi yeridi suyi-məhbub.
Mindi yenə Ahimin rikabın,
Tərk etdi bu yolda xürdü xabin.
Yetirdi özün bəkuyi-dildar,
Çün aldı damaba buyi-dildar.
Ubraşdı yenə o babibanə,
Sordu, nişə gəldin, ey fəsanə?
Dün munca məlamət etdi ol yar,
Yox səndə, nə onda beyrətü ar?
Mindin yenə neyçün atəşin at?
Gəldin çü piyadə, qaldı şah mat?
Ol sözlə səni çü göndəribdir,
Bir söylə ki, niyşə döndəribdir?
Dep, Namə ki, ona söylədim çox,
Tutmaz sözümü, qərarı heç yox.
Zinhar qılur ki, tanrı çün var,
Ta rəhm edə mən fəqirə ol yar.
Ya qıla səni bu yolda parə,

Ya dəxi qılım bir özgə çarə.
Bir daxi varanda ey vəfalı,
Xeyr olur işin, əgər xətalı.
De, müshəfi ruyiniz həqiçün!
De, heykəli-muyiniz həqiçün!
Gəlmiş genə ol rəsuli-Aşiq,
Ol pak-nəzər qulami-sadiq.
Bir neçə peyami var qatində,
Əpz eyləyə onu həzrətində.
Vardı yenə yarə babibanı,
Təşviş oduna əridi canı.
Toxuşdu dili, gəlib kəlamə,
Aydır, yenə gəldi dünki-Namə!
Miskin yenə fikri-xam bişirmiş,
Ol bihudəni yola düşürmüş.
Eşitdi bu söznü, cuş qıldı,
Peymaneyi-qəhri nuş qıldı.
Der, var, gətir ki, kimdurur ol?
Bunca nə gəlür bəqövli-mahövl!
Qorxmadı məgər zikari-mazi,
Qurtuldubuna deyilmi razi?!

AMƏDƏNI-BABBAN PIŞE-NAMƏ BE XIDMƏTI SƏBA BORDƏN

*(Babbanın gəlib, Naməni
Səbanın yanına aparması)*

Ol dəx, gəlib ayıdır ki, dur, dur!
Gəlsin, dedi, munda yari-məşhur.
Leyk, etdi itabilən xitabi,
Der, anlamadınmı dün cəvabi?
Yüzqarəliy ilə vardı Namə,
Irişmədiyin bilirdi kamə.
Çün gördi onu nigari-məhru,
Dep, yenə nə gəldin, ey əbəsku!
Heç söyləmədən alıb əlinə,
Baxdı açıb anun əvvəlinə,
Qızdı və götürdü nami-cəbbar,
Pəs eylədi naməni dü səd par.
Çün gördü onun bu halını huş,
Gəldi mana biqərarü bihuş.
Gəldivü iraqdan etdi avaz,
Qəhp etdi rəsulə türki-tənnaz!
Sədparə qılıbdıp ol sitəmkar,
Gəlməz dəxi, var, özünə qıl çar.
Bu söz yenə qıldı canı büryan,
Bəmnak könüllü, çeşm giryan.
Vardım yenə ol rəfiq qatına,
Ol munisi-dil şəfiq qatına.
Çox etdi mənimçün ahü vayı,
Gözündən abızdı dürlü çayı.
Der, xanda bulam əlacın, ey yar,
Kimdən bitə ehtiyacın, ey yar?
Sən bil, dedim, ey mənə müpəffəq,
Öldüm bu bübarilən mühəqqəq.
Fikr edib, aşaba saldı başin,

Der, göndər ol ayə çeşm yaşin.
Məpdümzadalar çü möhtərəmdir,
Kim, möhtərəm olsa, ol hərəmdir.
Dilbər qapusuna ol səpər su,
Qoymaz gözünə bəbəflət uyqu.
Axar sənəm ayabına çün çay,
Dürdanə bilən səni qılur bay,
Xüşk olsa, damabı tər edər yaş,
Püp qıldı gözün zigöhər ol yaş.
Həm dəmbədəm ol yüzün aridir,
Heç olmaz onun təki arı düp.
Düp töksün önünə danə-danə,
Yar ondan edər qulabə tanə.
Eynindən olur rəvan çü zəmzəm,
Oldur sənin ilə dobpu həmdəm.
Buldum çü vüquf bu xəbərdən,
Qan doldu iki gözüm cigərdən.
Mərdümə dedim ki, nuri-eynim!
Kim, səndən alır bu nuru eynim.
Bu gün mənim ilə bir iş işlə,
Fərzəndinizi mənə babışlə.
Kim, elçi qılım o dilrübayə,
Şayəd ki, bulam onunla vayə.
Gözüm bu sözüm dutub, dedi, al,
Fərzəndi-əziz, caməsi al.
Çox sərzəniş etdi ana kirpik,
Ta ola mənim işimdə çapik.
Mərdümdən alıb bətöhfə gövhər,
Axdı, yeridi, bəsuyi-dilbər.

Dedim ki, nigarə ver səlamı,
Sonunda oxu bu qaç kəlamı.
Ol səxt dili, məgər, ola nərm,
Sərd ikən ola bizimlən ol gərm.
Bəs oxu bu şeri yar qatında,
Abla bəsi, zar-zar, qatında.

ŞER ƏZZƏBANI-AŞIQ
BƏTƏRIQI ILHAH

(Aşiqin dilindən yalvarış şeri)

Ey Tuba budabı, sərvi-dilcu,
Ey babçə nəhali, yari-niku!

Sən şad olasan cahanda daim,
Öldürdü məni yolunda qaybu,

Bir mu mənə vermədin saçından,
Ey hüsni pəri, nə xu durur bu?

Hicrin məni üştə dabə saldı,
Sən nerdəsən, ey bəzalə ahu?

Ülkər kimi yolda qaldı çeşmim,
Görsət yüzün, ey nigari-məhru!

Döndərdi bəmin tənim hilalə,

Bir göz mənə görsət axir əbru.

Ol incə miyaniniz bəmindən,
Hicr ilə vücudim oldu bir mu.

Çıx yaşımı didədən bu dəm al,
Gəl abi-vüsal ilən məni yu!

Sən necə sitarəsən ki, hər şəb,
Apapdı bəmin gözümdən uybu.

Dərdilə Xətai oldu bimar,
Tiryaki-ləbindən eylə daru!

NAMEYI-HƏFTOM

(Yeddinci məktub)

RƏFTƏNI ƏŞK BESUYI-MƏŞUQ

(Göz yaşının Məşuqə yanına getməsi)

Çün yola düzəldü yaş getdi,
Əqlilə rəvanü baş getdi.
Axdı, yeridi bəsuyi-dildar,
Mərdümtək adı, özü kühərbar.

Qılmadı bu yolda bir dəm aram,
Sidq ilə işimə qıldı ehram.
Xub sürdü rikabın ol vəfadar,
Ol gülşənə yetdi kondadır yar.
Görcək onu çəkdi atı başın,
Səncidə qılırdı elçi daşın.
Heyrət gözü birlə baxır idi,
Yar suyinə könli axır idi.
Qılmaqda tamaşa gülsitanə,
Oldu gözü tuş babibanə.
Çün gəldi yanına babibanın,
Sordu, xəbərin nədir, nişanın?
Der, qasidəm ol şikəstə zarə,
Kim, aşiq olubdur ol nigarə.
Lütf eylə, yeri, bu bəndədən var,
Ərz eylə ona dilimdən əsrar.
Degil, yenə gəldi özgə qasid,
Təhqiq gəlibdir ol ziqasid.
Bir töhfə əlində govhəri var,
Arizdip özüvü, cövhəri var.
Gör, mehr qılırsa sərvi-dilcu,
Babina həmişə bablayım cu.
Çün ona bu növ rişvə verdi,
Naziklik işinə işvə verdi.
Tez vapdı nigarə söylədi ol.
Dep, yenə Sizə rəsul gəlmiş,
Batövrəvü ba üsul gəlmiş.
Pak eyləmiş ol üyuni-zati,
Bənzər kişi obluna süfati.

Bir töhfə əlində göhəri var,
Öz zatidə daxi cövhəri var.
Dedim, nərədən gəlirsən, ey yar?
Aydıp ki, ze-aşiqi-cigərxar.
Dildar yenə itabə düşdü.
Zülfi təki piçü tabə düşdi.
Der, var degil ki, getsin ani,
Algil mana əldə tərcümani.
Vap de, desün ol cəfa güzinə,
Qatımda özü nədir, sözü nə?
Çox etmə şikayə firqətimdən,
Qurtarmanam anı hirqətimdən.
Məndən apar ona naümidi,
Ta dutmaya vəslimə ümidi.
Bu şerimi qılsın ona abaz,
Dutmaya ümidi mehrimə saz.

ŞER ƏZ ZƏBANI-MƏŞUQ BE TƏRIQI NAÜMIDI

(Məşuqənin ümidsizliyi)

Ey əbləhü bimuradü bihuş,
Peybamına, dəxi, dutmanam guş.

Alman səni mən fəraq əlindən,
Qılgil bu xəyali sən fəramuş.

Meydanda başına tup çalman,
Çövgan saçım yüz olsa bərduş.

Min qatla səni mən eyləmən yad,
Gər qılmaz isən məni fəramuş.

Yüz sən təki huşyar könlü,
Eşqim anı qıldı məstü mədhuş.

Yetərmi əlin ey dəsti-kytah,
Mən südreyi-sərvəmü qəbapuş.

Bu nəqşi-üzarimin bəmindən,
Yüz lövh könüllər oldu mənquş.

Niş oldu Xətaiyə bu ənam,
Çün şəhdü şəkər sən eyləgil nuş.

AMƏDƏNI-BABBAN BE SUYI-ƏŞK XƏBƏRI-NAÜMIDI

(Babbanın Göz yaşına ümidsizlik xəbəri gətirməsi)

Gətirdi çü babiban xəbərni,
Der, qıldı qəbul ol göhərni.
Leykin, sənə şah verdi dəstur,

Getsin, dedi, tez oturma, dur, dur!
Göz yaşı bulandı oldu meykun,
Könlü bu xəbərdən oldu məhzun.
Bayətdə məlul hali zəb-zəb,
Bu fikr ilə sürməz idi mərkəb.
Aydır; necə varım ol cavanə
Eşidə bu sözü, oda yana?
Hər fikrilə hər bəmilə yetdi,
Gülşən yörəsini ab dutdi.
Şad oldu könül ki, gəldi yaşım,
Titrəp zihəvəs içimlə daşım.
Çün gəldi mənim yanıma yetdi,
Sopdum ona kim, nigar netdi?
Bəm könlünə xeyli kar qılmış,
Ya cövrü cəfayi-yar qılmış?
Der, sorma, əya, bəribi-məhrum!
Verməz sənə vayə talei-şum.
Gər, qıldı qəbul töhfəmizni,
Görmədi, vəli, çü töhfə bizni.
Çün yenə bu söznü eylədim səm;
Ah oduna can tutuşdu çün şəm.
Dedim, yenə ol rəfiqi-halə,
Yaşdan dəxi yetmədim visalə.
Bəs, dəxi nedim, nəsihət eylə!
Əltafü kərəm, mürüvvət eylə!
Aydıp, genə göndərin ona yaş,
Bəmxar durur sana o qəllaş.
Dərdi-dilini o yaxşı bilür,
Əldən gələni yolunda qılur.

Çün töhfəni eyləmiş qəbul ol,
Mehr etməyinə ümidvar ol.
Bip ləhzə fəbanü zari qıldım,
Yaşı yüzüm üstə cari qıldım.
Abla, dədim, ey gözüm çirabi,
Dur yenə sən eyləgil yərabi.
"Qeyr əz to" bu işdə piş görmən,
Hər yadi özümə xiş görmən.
Sən vargil, əya cigərparasi!
Məskən sənədir gözüm arasi.
Mərdümlik edib söz etdi məqbul,
Almış nəfəsi xəsisü məchul.
Durdu, yenə aldı ərməbani,
Ol sərvə sarı gedər rəvani.
Dedim ki, səna qıl ol həbibə,
Bəs halımı ərzə qıl həbibə.
Bəs oxu bu şeri yarə qarşu,
Bülbül kimi gülüzarə qarşu.
Ta yad edə bu şikəstəhali,
Az edə, məgər, bəmü məlali.

ŞER ƏZ ZƏBANI-AŞIQ

(Aşiq dilindən şer)

Ey yar, noleydi dilbər olsan,
Ey mah, noleydi mehtər olsan!

Bədtərdir işim, ləbim dəxi xüşk,
Tər qılsan oları, behtər olsan!

Qəhrilə cəfanı xeyrə döndər,
Kim dutar əlin əgər şər olsan?

Rəhm eyləgil indi bip müsəlman,
Bütsüz nə əcəb ki, kafər olsan!

Gümrahdurur könül bəmindən,
Vəslin saru ana rəhbər olsan!

Rəhm eylər idin Xətaiyə sən,
Hər qatla ona bərabər olsan!

NAMEYI-HƏŞTOM

(Səkkizinci məktub)

RƏFTƏNI-ƏŞK BARI DOVVOM BE SUYI-MƏŞUQ

(Göz yaşının ikinci dəfə Məşuqə sarı getməsi)

Çün yola düzəldi, yaş getdi,
Əqlü dilü didə baş getdi.

Bulandıvü daşdı çayə döndü,
Gəh suyavü gəh həvayə döndü.
Ol sərvi-rəvan sarı yeridi,
Ipişməyə yarə yürüp idi.
Ol babə irişdi hər nəcük var,
Etmişdi məqamın onda dildar.
Istib yenə babibanı buldu,
Bu cism idi ol ki, canı buldu.
Dedi ki, həm ol fəqirü bimar,
Göndərdi məni sənə digər bar.
Var bir dəxi lütf edib nigarə,
Rəhm edə məgər o dilfikarə.
Ol rişvə ki, demişəm: bəranəm,
"Əz koftə xilaf mən nədanəm".
Mehr etsə, sənindir onda minnət,
Mən mərdüm isəm, sən eylə hörmət.
Almaba cavabı yeri var tez,
Al get göhəri, bədəsti-aviz.
Çün babıban aldı ol göhərni,
Vardı ki, ala nədir xəbərni.
Yetirdi nigarə töhfəni çün,
Gördü pərirüx o töhfəni çün.
Dep, söylə ki, gəlsin ol rəsulə,
Varmı görəli sözü qəbulə?
Gər qabil olursa həzrətimdə,
Xas eyləyim onu xidmətimdə.
Çün gəldivü babiban dedi dur,
Xas etdi səni o yari-məşhur.
Yaş getdi pəvani həzrətinə,

Fəth etdi duayi-dövlətinə.
Yap aydır ona ki, ey cigərxun,
Çox etmə bu yolda sən cigər xun.
Derlər, səni çünki zadəmərdüm,
Olmuş vətənin savadi-mərdüm.
Hər yerdə ki, var hörmətin var,
Hər xanda kim, olsa izzətin var.
Çün əslilə mərdüməklüsən sən,
Gəlgil mana kim, görəklisən sən.
Sərvəm, dilərəm yanımda bir cu,
Gülzari-cəmalimə gərək su.
Bir çeşmə gərək önümdə püp ab,
Ta bula labim onunla sirab.
Şirinləb isəm xoş ola gülgün,
Xunxarə isəm gərək mana xun.
Leyliyə gərək səbuyi-pürab,
Ta naqə bula səfərdə sirab.
Xına xoş ola bu mən nigarə,
Ta hərdəm əlim dutam nigarə.
Çün hüsn iləyəm şəhi-Xorasan,
Həm Xosrovi-Təbriz təxti-Iran.
Mülkümdə gərəkdir abi-Ceyhun,
Sürxab gərək kim, ola dəmgün.
Şiraz şehi, mənim ləbim xəmr,
Babdad məhi mənim ləbim səmr.
Axsın vətənimdə şətti-Babdad,
Gəzsin çəmənimdə Rükniabad.
Mərdüm səni çün oxup dürəfşan,
Xaki-dərim üstünə düp əfşan!

Çün munca gərəklisən mana sən,
Neçün varasan dəxi ona sən?
Gər, böylə səni irabə salur,
Yüzdən sürübən əyabə salur.
Qoyman dəxi anda gedəsən sən,
Qasidliyin anun edəsən sən.
Yaşım dedi ki, əya pəriru!
Səndən haçan eyləyəm bəpi pu.
Çün sana gərəkliyəm, mana sən,
Bir xidmətedər qulam sana mən.
Andan daxi səndən ötrü gəldim,
Gördüm çü yüzünü, baxə qaldım.
Amma dilərəm ki, ey pəriru,
Bir dəxi varım o xəstə saru.
Dəsturun olursa varəyim bir,
Olan xəbərimni verəyim bir.
Mərdümdən alım yenə ipadət,
Xoşdur obul işi ba icazət.
Aydıp, yepi vap bə-zud gəlgil,
Od kimi varıb, çü dud gəlgil.
Məndən də aparma naümidi,
Nə ümid apar, nə naümidi.
De bən dəxi kəsməsin ricai,
Şayəd qılım ona mən vəfayi.
Deygəl, çü yanımda kəşfin oldu,
Vəslim diləmək bəs işin oldu.
Şəh qatda kimin ki, adəmi var,
Əz-cövrü sitəm nədən bəmi var.
Göz yaşı sevindi, düşdi bərrah,

Der, bəndəyə mürvət etdi ol şah.
Təcil ilə axdı ol axar su,
Nerkan yügürür misali-ahu.
Gördüm ki, gəlir rəvan, yügürdüm.
Baxdım yüzünə qılıb təbəssüm.
Aydıp ki, ver imdi mücdəgani,
Meyl etdi sana nigari-cani!
Nomid oturma, gəl vüsalə,
Şayəd, səni hicr əlindən alə.
Çün bu xəbəri eşitdi guşum,
Gəldi, yerinə qərarü huşum.
Əql ilə könül birər barışdı,
Aram ilə səbrü dil qarışdı.
Əltafi-xudayə şükr qıldım,
Bu şeri o dəmdə fikr qıldım.

ŞER ƏZ ZƏBANI-AŞIQ BƏ TƏRIQI ŞÜKR

(Aşiq dilindən razılıq)

Meyl eylədi yar, həmdülillah!
Dil tapdı qərar, həmdülillah!

Demiş ki, vüsalə qabil oldu,
Ol suvlu nigar, həmdülillah!

Mərhəm edəsi cigərdə dabə.

Ol laləüzar, həmdülillah!

Qılsın eşigimdə demiş ol sərv,
Yaşımnı nisar, həmdülillah!

Hər ləhzədə səd həzar bərhəq,
Hər gündə həzar həmdülillah!

Nəsx olmabı bilmişəm mühəqqəq,
Dildən bu bübar, həmdülillah!

Vəslinə həbibinin Xətai,
Ümmid dutar, həmdülillah!

TƏRIF KƏRDƏNI-AŞIQ ƏŞKRA

(Aşiqin göz yaşını tərifləməsi)

Ol yaşə dedim ki, nuri-didəm,
Kim, səndən alıp bu nuri didəm
Qıldın mənim ilə mərdümi sən,
Çün çeşmim içində mərdümisən.
Yerin ola təxti-didə daim,
Kim, gözüm önündə sən mülayim.
Mərdümlə həmişə aşinasən,
Gözlərdə müdam rövşənasən.
Bu sarı yüzümni al edənsən,
Öz cismini payimal edənsən.

Bir daxi mənimlə mərdümi qıl,
Vap yapə yenə yeni xəbər bil.
Gör kim, bu ümid ta bəkeydir,
Vəslilə xaçan bu mürdə heydir?
Ta ki, dəmi-vədə olmıya fövt,
"Əlmüntəzirü əşəd minəl-movt".
Bu şeri nigarə söyləgil sən,
Mehr edici yarə söyləgil sən.

ŞER ƏZ ZƏBANI-AŞIQ
VƏ RƏSMI-TƏRIFI-MƏŞUQ

(Aşiqin Məşuqəni tərif etməsi)

Ey şux, həmişə olasan şad!
Həm sərv misali, bəmdən azad.

Şəhla bula ol "do çeşmi-nərgiz"
"Rux tazəvü tər çü bərgi-şümşad".

Bünyadi-cəmalın ola qaim,
Qıldın bu xərab evimni abad.

Harutdan ol bəfitnə fəttan,
Həm sehrilə Samiridən ustad.

Görməyə cahan içində nöqsan,
Ol hüsni-mələk, rüxi-pərizad.

Hərdəm yaşım, ey əzizi-Misri,
Yanında axır çü şətti-Bəbdad.

Çün sənə Xətai aşinadır,
Olmuşsan ona nə mənidən yad?

NAMEYI-NOHHOM

(Doqquzuncu məktub)

RƏFTƏNI-ƏŞK BARI SEVVOM
BƏ SUYI MƏŞUQ

(Göz yaşının üçüncü dəfə
Məşuqəyə sarı getməsi)

Ol əşk yenə çü mindi atı,
Ümmid ilə atı sürdi qatı.
Çox lölö götürdü ərməbani,
Ol sərv sarı gedər pəvani.
Çün yetdi bəkuyi-kaxi-dilbər,
Gördü sənəmi firiştə peykər,
Bər səhni-səririü tac bərsər,
Durmuş ayab üstə sərv-ər-ər.
Yaşım çü irişdi həzrətinə,
Ol yar vəfalu xidmətinə,

Məndən çox ana qılıb dualar,
Kəşf etdi düailən sənalar.

ŞER ƏZ ZƏBANI-AŞIQ BƏ TƏRIQI-DUA VƏ SƏNA

(Aşiq dilindən dua və səna)

Yarəb, sənə həq bula nigəhdar!
Üşşaqinə bul qəmində bəmxar!

Bimarə vüsalın oldu şərbət.
Hər işdə sana həq edə timar.

Hafizlik üçün du zülfi-zəngi.
Ol rumi rüxündə ola dəvvar.

Gülzari-cəmaliniz bəmindən,
Bülbül təki eyləsin məni zar.

Gənci-rüxün üstə hafiz olsun,
Bəp həlqə saçını həmçü şəhmap.

Mən kimi həzar aşiq olsun,
Ol mehri-rüxün qəmindən əfkar.

Gül kimi üzariniz cəfasi,
Qılsın dilü canları pür əz-xap.

Hicrində Xətai xəstəhalə,
Vəslini qıla çələb nigahdar.

NƏRM ŞODƏNI-DILI-MƏŞUQ VƏ HƏVADARIYI ƏŞK VƏ TƏRIF KƏRDƏNI URA

(Məşuqənin ürəyinin yumşalması və Göz yaşını tərif etməsi)

Eşitdi bu söznü sərvi-dilcum,
Oldu dili-səxti nəpm çün mum.
Çox eylədi yaşə mədhü təhsin,
Təhsin ilə qıldı söznü təzyin.
Aydıp ki, əya düri-məani,
Kim, mərdüm ola budur nişani.
Qıldın çü mənimlə əhdinə cəhd,
Bəs, mərdüm olan dürüst edər əhd.
Bəs, sopdu necükdürür bu miskin,
Hicran qəfəsində mürbi-bəmgin.

ŞER BƏRƏSMI-PORSIDƏNI-MƏŞUQ HALI-AŞIQ

(Məşuqənin Aşiq halını xəbər alması)

Der, söylə ki, ol bəmin əsənmi?
Hicpimdə gözü nəmin əsənmi?

Ol eşqimə sadiqim nə işdə,
Ol könlü ari zikin, əsənmi?

Kafir gözüm anu çox qınadi,
Mehrim təki əhli-din, əsənmi?

Ayrıldı cəmal Yusifimdən,
Yəqubi-dili-həzin, əsənmi?

Bəm yükün o mup çəkdi çün fil,
Səbr ancaq ola həmin, əsənmi?

Çox etdi Xətaiyə cəfa hicr,
Ol əhdi-vəfayə çin, əsənmi?

REHA KƏRDƏNI MƏŞUQ SƏBARA VƏ OZR XASTƏN FÜROSTADƏN BƏ AŞIQ

(Məşuqənin Səbanı azad etməsi)

Dilbər çü oxudu bu sənanı,
Dabıtdı kəməndi-dilfəşanı.
Ol peyk səbanı qıldı azad,
Şirinə yürütdü mehri fərhad.
Çox verdi ona nəsihətü pənd,

Aydıp ki, əya, şikəstə dərbənd!
Laf edəp idin zi-danişü kar,
Bala ilə zirdənəm xəbərdar.
Isa nəfəsilə həmdəməm mən,
Həp tüppeyi-yapə məhpəməm mən.
Afaqi-cahanda uraram laf,
Olup səfərim zi-Qaf ta Qaf.
Bəs nişa zi-bəhpi-aşiqi növ,
Bənd olasan ey həmiqi-kəcrov.
Xaçan ələ girə nuş bi-niş,
Mərhəm qılınur həmişə bərriş.
Bilməz çü vəfayi kəm cəfalər,
Bilür çü cəfa görən vəfalar.
Həm qədri behişti ol bilür kim,
Kim, yanmış ola, o, dər-cəhənnəm.
Kim çəkməsə rahi-Kəbəni həm,
Rahət nə bilür zi-abi-zəmzəm.
Kim çəkməsə zəhməti, mübilan,
Hənnanə yetər nə xud bə-Mənnan.
Çünki dura-dura xeyr olur şər,
Səbr eyləmək ilə nəf olur zər.
Gəp çəkməsə mup qəhri-divan,
Yetməzdi bedərgəhi-Süleyman.
Əyyub çu dərdə sabir oldu,
Göp şəninə "nəm" sadir oldu,
Səbr eyləməsəydi pipi-Kənan,
Yusif yüzünü görərdi xəndan?
Qıldı çü 3üleyxa səbri-muxtar,
Verdi Əziz ana Misri ba yar.

Səbr ilən olur ziburə mey dəx,
Səbr ilə yetər muradə şey dəx.
Tut yapraqı səbrilən olur bəz,
Səbrilən olur şərab əz-rəz.
Səbr ilən açıldı qönçeyi-təng.
Həm səbridən oldu ləl əz-səng.
Həm səbr ilə tutdu çini rəngi,
Səbr ilən alır çatık pələngi.
Səbr ilə kişi mərامə yetdi,
Həm səbrilə təşnə camə yetdi.
Məcnun bə səbr buldu Leyla,
Səbrilə çıxar zisər bu sevda.
Səbr ilə dytar cahan nizami,
Səbr ilə yetər könül mərami.
Səbr ilə tapar cahan vüqari,
Qul səbrilə buldu kirdkari.
Səbrilə verir zəmin nəbatat,
Səbrilə yetir göyə minacat.
Səbri yox olanə çox xəpəcdip,
Çün səbr fütuh hər fərəcdir.
Əksikliyini, budur, yəqin bil,
Bəs qılma işində dəxi təcil.
Məndən yeri vargil ol fəqirə,
Ol hicrim əlində dil-əsirə,
Çox etdi əgərçi ol şikayət,
Çəkdi vəli cövr binəhayət.
Bəm yükünə qıldı fil təki zup,
Oldu qəm ilən vücudi çün mup.
Içdi yüküş ol fəraq zəhrin,

Ondan götürüm bu zəhp qəhrin.
Zəxm etdi ona sənani-bəmzəm,
Ləlimdən idi o zəxmə mərhəm.
Tükəndi qərarü səbrü huşi,
Rahət meyi ola şimdi nuşi.
Tökdü qanını bu qəmzeyi-tiz,
Verpəm diyət əz-ləbi-şəkəppiz.
Verdim ona cövr ilən məmati,
Bir bus ilə bəxş edib həyati.
Boynuna qılım qolum həmayil,
Heyrət bilə, ola əqli zayil.
Vəslimə qılım bu gecə vasil,
Kim, ola qamu müradi hasil.
Bu şeri degil o xəstə halə,
Bilsin ki, qəbul olur vüsalə.

ŞER ƏZ ZƏBANI-MƏŞUQ BƏ TƏRIQI DƏVƏTI-VISAL

(Məşuqə dilindən vüsala dəvət)

Gəlgil bəri, ey görən cəfalər!
Kim, yar sənə qılur vəfalər.

Gəlgil ki, əgərçi pür xətasən,
Çin oldu yanımda hər xətalər.

Gəlgil bəri, ey pür əz-bəla dil,

Imşəb bulasan şəfa bəlalər.

Gəlgil bəri, ey bəmimdə bimar,
Kim, bu gecə yar edər dəvalər.

Ey xəstə Xətai gəl ki, yarın,
Könlün aluban qılur vəfalər!

AMƏDƏNI-SƏBA BƏSUYI-AŞIQ BA XƏBƏRI-MÜCDƏ

(Sabanın Aşiqə mücdə verməsi)

Əzm etdi Səba bə şadkami,
Kim, tapdı o dilşikəstə kami.
Sürdü atını rəvan rəvani,
Istərdi kim, alə mücdəgani.
Çün gəldi irişdi tərfi-babə,
Min irdi fərəh bab ilə rabə.
Gizləndi bə-tərfi-gülüstan ol,
Eşqimni qılıpdı imtəhan ol.
Mən dutmuş idim bu çeşmi bəp-rah,
Ta kim, gələ əztəriqi-dərgah.
Nagah Səbayi-nikxahim,
Qapdı gəlübən zisər gülahim.
Aydır, di, ver imdi mücdəkani,
Gəlsin, dedi, ol nigari-cani.
Kim, bu gecədir zəmani-vəslət,

Vəqti-tərəbü hüzurü işrət.
Bu sözün onun çü guş qıldım,
Xızr abi idi ki, nuş qıldım.
Bu mürdə tənim bulub həyatı,
Tapdi dilü can zibəm nicatı.
Rəqs eylər idi tənimdə canım,
Bu şeri oxur idi zəbanım.

ŞER ƏZ ZƏBANI-AŞIQ BƏ TƏRIQI-KAMRANI

(Aşiqin sevinci)

Bəh, bəh ki, mənəm o cismi-bican!
Kim, nagah ona ulaşdı bir can.

Bəh, bəh ki, mənəm o Xızrə nisbət,
Kim, ona yoluxdu abi-heyvan.

Bəh, bəh ki, mənəm səqimi-möhlik,
Hatifdən ona irişdi dərman.

Bəh, bəh ki, mənəm şikəstə Yəqub,
Kim, buldu vüsal xubi-Kənan.

Bəh, bəh ki, mənəm Əzizi-Kəbə,
Hənnanə irişdi, buldu Mənnan.

Bəh, bəh ki, mənəm o muri-pamal,
Kim, verdi ona nikin Süleyman.

Ey xəstə Xətai, şakir ol kim,
Mehrilə vüsalə döndi hicran.

AFƏRIN KƏRDƏNI AŞIQ BƏ SƏBA VƏ FORISTADƏN PIŞ MƏŞUQ

(Aşiqin Səbani tərif etməsi
və Məşuqə yanına göndərməsi)

Dedim ki, Səbayə: şad bulgil,
Bər kami-dilü mürad bulgil.
Xoş, zindədilü rəvan-fərəssən,
Pürmüşk sözün qəbulnəfəssən.
Qıldın bu vəfalıbı mənimlən,
Can ola fəda sənə tənimlən.
Dur bir dəxi var ol həbibə,
Ol dərdə düşənlərə təbibə.
Söylə ki, dedi o mehribanın,
Layiq nə gətirsin ərməbanın?
Şahlar nəzərində töhfə xoşdur!
Yazıq onadır ki, dəsti boşdur.
Gözdən düri-şahüvar aparsam,
Ya cani pür əz-qubar aparsam.
Can nəstə deyil, bərayi-canan,
Dür qədri nədir bə-pişi-sultan?

Gövhər kişinin öz ərməbani,
Öz qədri, misali, tərcümani.
Kim, muri-fəqir ba-Süleyman,
Payi mələxi apardı, büryan!

NAMEYI-DƏHHOM

(Onuncu məktub)

RƏFTƏNI-SƏBA BƏ PIŞI-MƏŞUQ CƏHƏTI-ƏRMƏBANO HƏDIYYƏ

(Səbanın Məşuqə yanına
hədiyyə barədə getməsi)

Çün yetdi Səba o yar qatına,
Ol türki-vəfagüzar qatına.
Söyləşdi, cavabın aldı gəldi,
Hər sözdə səvabın aldı gəldi.
Başdan diləmiş ki, dur gətirsin,
Bir damən onunla pür gətirsin.
Həm, beylə əqiqi-pürbəhalər,
Yüzdən dəxi dürlü kəhrəbalər
Qılsın yenə neçə nəzmi-əbyat,
Fikr etsin ona həzar kərrat.
Bu qəsd ilə, kim, qavışdı həsrət,
Dəf oldu bəmü bəlavü möhnət.

Bir vəchilə nəzmin eyləsin, der,
Dürtək qulabımda eyləsin yer.
Bu sözləri çün eşitdi guşim,
Qalmadı qərarü səbrü huşim.
Daldım gözüm içrə həmçu bəvvas,
Aldım düri-pakü gövhəri-xas.
Yaşımdan alıb əqiqi-gülgün,
Yüzüm təbəqin pür etdim əz-xun.
Nəzm etdim o dəmdə neçə əbyat,
Fikr etdim ana həzar kərrat.

ŞER ƏZ ZƏBANI-AŞIQ VƏ NƏHC TƏLƏBI-MƏŞUQ

(Aşiqin Məşuqəyə şer hədiyyəsi)

Xoş dəm ki, bu cismü can qavışdı,
Canan ilə həm cahan qavışdı.

Bu gün durur ol ki, xəstə Yəqub,
Yusifdən azub, rəvan qavışdı.

Bu gecədir ol ki, təşnə Xızrə,
Heyvan suyu nagəhan qavışdı.

Bu dün odurur ki, fəxri-aləm,
Ba-həzrəti-laməkan qavışdı.

Adəmlə bugün buluşdu Həvva,
Yüz cəhdilə dər-cəhan qavışdı.

Oldur bu gecə ki, əhli-iman,
Uçmaqilə cavidan qavışdı.

Fərxəndə zaman ki, dilbərinə,
Ölmüş tənilə çü-can qavışdı.

Şükr eylə, Xətai, kim səninlə,
Ol şahidi-mehriban qavışdı.

TƏVƏCCOH KƏRDƏNI-AŞIQ BƏSUYI-VƏSLI-MƏŞUQ

(Aşiqin vüsala yetişməsi)

Qıldım yazuban sözü vərəqpuş,
Biəql yeridim onda bihuş.
Şad idi, vücudim oynar idi,
Can həsrət odunda göynər idi.
Səbr etməz idi tənimdə canım,
Axmazdı həvəslə rəkdə qanım.
Bapmazdı ayaqlarım zi-həsrət,
Görməzdi gözüm yolu zi-heyrət,
Xoş yoldur o, kim, ulaşa ba-yar,
Mənzur ola anə ruyi-dildar.
Xoş varə qədəm bə-suyi-dilbər.

Mənzil ona bula kuyi-dilbər.
Bixud yerir idim edib əfban.
Əz-buyi-şərabi-vəsli-canan.
Tən cani yetirdi hər necük var,
Gördüm çü pəri bə-səhni-gülzar.
Bir şəkl göründü bir şəmayil,
Əqlim ilə huşum oldu zayil.
Bi-səbrü qərarü huş düşdüm,
Qıldım meyi-vəsli nuş, düşdüm.
Dilbər yanıma gəlib oturmuş,
Nazik dizinə başım götürmüş.
Vermiş ləbin abzıma çü-sordum,
Açdım gözümü yüzünü gördüm.
Başdan yenə getdi, ah edib, əql,
Həm huş yerindən eylədi nəql.
Əmzirdi ləbi-pür əz-həyati,
Tapdı yenə dil pür əz-nicati.
Şirin dodaqilə toxdadı can,
Ölərmi içənlər abi-heyvan?
Açdım yenə çün gözümnü nagah,
Göpəndə dedim ki, həmdülillah.
Bu, sənmisən, ey nigari-məhru?!
Ta xeyli-xəyalım olmasın bu!
Vəslin anuban ola könül xoş,
Mənidə xəyal ola əlim boş.
Bihuş könül çü gəldi bahuş,
Aldım onu can kimi dərabuş.
Kam aldı bu dil bə-buseyi-çənd,
Ləlindən əmirdi şəkkərü qənd.

Gəh yüzün öpüb, gəhi ləbanın,
Gəh ləlin əmib, gəhi zəbanın.
Gəh zülfin edirdim əldə dəstə,
Gəh said olub, gəhi xocəstə.
Gəh abzım ilə dutub dilini,
Gəh qolum ilən qucub belini.
Gəh hüsni təki vüsalə məbrur,
Gəh çeşmi misali məstü məxmur.
Gəh payinə döşüyüb yüzümnü,
Gəh heyrətilən görüb özümnü.
Gəh sinə qoyub bu sinəsinə,
Ikram edər idi sinə-sinə.
Gəh zülfi təki öpüb əyabın,
Dişlib çü-məkəs gəhi dodabın.
Gəh qucar idim belin kəmərvar,
Gəh dişlər idim dilin səmərvar.
Gəh kəfşinə can olurdu qurban,
Gəh yaşım ona gedirdi bəltan.
Gah boynuna qollarım edib piç,
Ləlin qıc edib dəhaniyi miç.
Gəh qaşına can olurdu qurban,
Gəh oxuna cism olurdu qalxan.
Gəh tökər idi du didə Ceyhun,
Dişlib dodabın, olurdu pürxun.
Gəh ruzi-fəraqi fikr edərdim,
Gəh vəsli gününə şükr edərdim
Gəh zülfi təki boyundan aslı,
Gəh kəfşi təki ayaqda yaslı.
Gəh hali-dilim qılıb təfəkkür,

Derdim neçə beyt dər-təhəyyür.

ŞER ƏZ ZƏBANI-AŞIQ BƏR VƏCHI-TƏHƏYYORI MƏQAMI-VƏSLƏT

(Aşiqin vüsal zamanı heyran olması)

Can xoşdur əgər buluna canan,
Qul xoşdur əgər yetər be-sultan.

Aşiq, nə xoş ola hicr əlindən,
Qurtulavü yara ola mehman.

Gər, dönsə fəraqə vəslət, eyvay!
Xoşdur ki, vüsalə dönsə hicran.

Xoşdur qəm içində piri-məhzun,
Taki yetə ona xub-Kənan.

Xoş bula qaranbu gecələrdə,
Gözünə tülui-mahi-taban.

Ya zülmət əra qalan Sikəndər,
Xoş buldu zülali-abi-heyvan.

Bəm yemə, Xətai, şad bol kim,
Mehrilə vüsalə döndü hicran!

MƏSNƏVI

Ol gül kim, ona dil oldu bülbül,
Gülzari-rüxündə varə nür gül.
Ol şuxə ki, can olurdu Fərhad,
Şirin dodabından aldı yüz dad.
Ol yarə ki, əql olurdu Məcnun,
Uş Leyli saçına oldu məqrun.
Pərvanə idi o şəmə bu can,
Bir tab rüxündən oldu büryan.
Ol mahə ki, can müştəridi,
Vəslət gecəsində xoştər idi.

TƏHSIN KƏRDƏNI-MƏŞUQ SƏBRI-AŞIQRA HICRAN VƏ FƏRAQ

(Məşuqənin Aşiq səbrini tərif etməsi, hicran və fəraq)

Təhsinim edirdi ol pəriru,
Çəkdinmi fəraq dərdi, qaybu?
Zar etdi səni bu ruyi-çün gül,
Gül görməsə səbr edərmi bülbül?
Bir babda qurur zitabi-hicran,
Gər, içməsə səbzə abi-bapan.
Halın nə ləbimdən ayru, miskin?

Fərhad ölür zi-dərdi-Şirin.
Pərvərdə bularmı cismi-biruh?
Olmasə gəmisi qərq olur Nuh.
Зar oldu bə-dərdi-eşq Əyyub,
Səbr eylədi həm fəraqə Yəqub.
Gər hicr yüki düşər bəirə,
Kafər xaçan ubraşur səirə.
Gəp yükləsə hicr odun cibalə,
Çovbundan olur zühur nalə.
Gər firqəti salsan asimanə,
Göylərdə fələk cəmisi yanə.
Hicran odu gər düşə zəminə,
Yandıra zəmini-həftüminə.
Gər hicrin odu düşərsə bəhrə,
Bəhr ola çü bər düşüb bə qətrə.
Gər olmasa firqətü bəla, bil,
Olmazdı həzar nitqə qabil.
Pərvanə əgər fəraqə yanmaz,
Bəltan oluban oda boyanmaz.
Eşq əhli fəraqə düşməsəydi,
Məşuqə biri qavuşmasaydı,
Məndən sorar idi yari-cani,
Sevməkdə qılurdu imtəhani.
Depdim, mən onu neçük qılımədd,
Sevməkdə səni qılamazam hədd.
Yanımda həzar hür olursa,
Yüz işvəvü naz əgər qılursa,
Hər biri də səd girişmə bulsa,
Alışma ilə verişmə bulsa;

Bir dərdü xəyalın olsa dildə,
Ya mehrü cəmalın olsa dildə,
Qılmayım olara könlü mayil,
Olmaya yüzün xəyalı zayil.
Hər gözüm, əgər, olursa, yüz göz,
Bir yüzüm, əgəp, olaydı yüz-yüz.
Səndən kəsəmən o gözlərimni,
Sallam ayabuna yüzlərimni.
Hər əldə həzar barmab olsa,
Birində həzar dırnab olsa,
Yazər sifətin həzar barmab,
Pak edə qələmni, tökə dırnaq.
Hər payim üçün gər olsa yüz pam,
Səd dəst ola gər bu dəsti-yektam.
Eşqinə oları basmasaydım,
Damәndən əlimi kəsməsəydim.
Bir abzıma gər olaydı yüz dil,
Bir qəlbim əgər olaydı min dil,
Bullar sifətin sözün deyəydi;
Ollar bəmi-eşqiniz yeyəydi.
Hər başda həzar başım olsa,
Hər gözdə həzar yaşım olsa,
Başları yolunda oynadaydım,
Yaşları sana nisar edəydim.
Bir təndə həzar ruhum olsa,
Hər birinə ömri-Nuhum olsa,
Ruhumu qılam qaşına qurban,
Cismimni qılım türabə yeksan.
Bir dişdə həzar dişim olsa,

Hər dəmdə həzar işim olsa,
Dutam ləbini o diş ilən mən;
Hökmində olam hər iş ilən mən.
Ol gecə nə buldu yarilən hal,
Dilim deyəməz süfati-əfal.
Zövqü tərəbü hüzurü vəhdət,
Əfsaneyi-hicrü qövli-həsrət.
Qorxardı bu könlüm əz-səhərgah,
Pozmaya, gəlib, hüzuri, nagah.
Gözüm baxar idi suyi-rövzən,
Dayim siyəh ola ruyi-rövzən.
Yarəb, uzun eylə leyli-vəsli,
Üşşaqə budur mürad əsli.
Faş eylə müdam ruyi-kövkəb,
Rəf etmə həmişə pərdeyi-şəb.
Xyrşidi müdam dər-hicab et,
Bəmmaz gözünü dər-niqab et.
Əşya gözidən götürmə xabi,
Aşiq qılur ondan ictinabi.
Bu sözdə idim nigar dərbər,
Oxudu müəzzin: "allahü əkbər"
Dedim ki, dirib, gecə keçdi!
Heç bilmədim ki, necə keçdi!
Baz oldu fəraq ruzi-vəslət,
Kam almadı dil bə-vəqti-fürsət.
Ah eyləridim ki, düşməyim dur,
Uyqudan oyandı çeşmi-məxmur.
Aydıp, nədir, ey vüsalə məhrəm,
Ahın nədir, ey yanımda həmdəm?

Xud vəslə səni hərəm qılıb mən,
Babrın qanilən gözün silib mən?
Dedim, nə sorarsan ey pəri-çehr,
Angil, gün irişdi, dər şəbi-mehr.
Gündüz nə bilir bu sirri xali,
Əbyarə zühur edir xəyali.
Gecə irişür həbibə məhbub,
Talib gecə buldi kamü mətlub.
Ol fəxri-cəhanü nuri-fürqan,
Həm gecə irişdi nəzdi-sübhan.
Şəb çıxdı bəkuyi-Tur Musa,
Şəb axdı fələk yüzünə Isa.
Vəh-vəh ki, tükəndi vədeyi-vəsl,
Göründü mənə bu ruzi-biəsl.
Üstümə lihafi eyləyib puş,
Aldım yarı bir dəxi dərabuş.
Qoydum ləbi-ləb bə-sinə-sinə,
Qucdum qamu puz köynəsinə.
Matəmdə idim ki, aypılım, ah!
Göstərdi yüzün gün əz-nəzərgah.
Xavər şəhi yaxə çak qıldı,
Göylər təbəqini pak qıldı.
Pak etdi günəş yüzünü əz-xun,
Qoşdu atını bu çərxi-gərdun.
Göylər qədəmində rəqsə düşdü,
Səyyarə şüai nəqsə düşdü.
Çin ləşgərini dabıtdı zülmət,
Islam çərisin etdi dəvət.
Hər Müştəri buldu ona Zöhrə,

Rəqs etdi bu bəzmə çərxi-möhrə.
Gər, gündüzə xəlq müştəriydi,
Əmma, mənə gecə xoştər idi.
Çün gün dobuşu buraxdı tələt,
Mən xəstəyə yenə düşdi firqət.
Həzl eylədim ol dəm afitabi,
Kim, nişə götürdi bu niqabi!

ŞER DƏR BABI-HƏZLI-AFITAB

(Günəşə etiraz şeri)

Çıxdı yenə mana zur edən gün!
Məsturləri zühur edən gün!

Bu sirri cəhanə söyləməzmi,
Bir zərrəni pür zinur edən gün.

Xəffaş-şikəstə ruzə aşiq,
Çeşmin həsəd ilə gur edən gün.

Gər, düşməz araya şəb niqabi,
Hər qatda vücudə zur edən gün.

Olmuşdu Xətai yarə vasil,
Yardan yenə anı dur edən gün!

DƏSTUR DADƏNI MƏŞUQ AŞIQRA

(Məşuqənin Aşiqə tapşırıbı)

Düşmən, dedi dust dər-gəmindir,
Vəslim günü bu idi, həmindir.
Bir busə mənə verib pərizad,
Dedi, bu sana yetər, yeri rad.
Yar, etmə, dedim, bizi fəramuş,
Durdum ki, gedim nəzarü bihuş;
Göy qübbəsidən asıldı qəndil,
Yüzündən alıb niqabü məndil.

ŞER DƏR BABI-VIDAI MƏŞUQ

(Məşuqə ilə vidalaşma)

Ey, suvlu nigar, sən qal imdi!
Ey işvəli yar, sən qal imdi!

Vəslindən irab ahü vaylı,
Dilxəstəvü zar, sən qal imdi!

Hicranın odunda gecə gündüz,
Dil yenə yanar, sən qal imdi!

Bəm qışı mənə cəfalər eylər,
Ey tazə bahar, sən qal imdi!

Umar bu Xətai yadigari,
Ta tuta qərar, sən qal imdi!

ŞER YADIGAR DADƏNI MƏŞUQ AŞIQRA

(Məşuqənin Aşiqə yadigar şeri)

Der, var belədir, səninlə qaybu,
Qan, yaş ilə ruyi-rəngi saru.

Bəd halətə düşmə, çünki, vardır,ı
Biləncə xəyali-ruyi-niku.

Tibi-ələm iki bölsə cismin,
Yarusi mənimlə, sən də yaru.

Qılma məni cüstcu ki, bəsdir,
Çeşmində xəyali-yari-dilcu.

Bu ahu gözümdən ayru düşsən,
Var həmnəfəsin, bəm ilə yahu.

Bu incə belim bəmi, Xətai,
Yetməzmi tənin misali-yek mu?

ŞER DƏR BABI-HƏLALI XASTƏNI
AŞIQ ƏZ MƏŞUQ

(Aşiqin Məşuqədən halallıq istəməsi)

Xoş qal, dedim, ey həbibi-canan,
Bu mürdə tənim içində çün can.

Çox tökdün isə həlal bulsun,
Afət biçabilə didədən qan.

Cəm olmadı dil bəmində, vəh, vəh!
Ey zülfi mənim təki pərişan!

Sən min yaşagil bəkamirani,
Mən ölərisəm, nə bəmdir, ey can?

Su səpdi yüküş qapunda hər dəm,
Eşqin yoluna bu çeşmi-giryan.

Babrımla, gözüm yaşı evində,
Çox oldu gözün, nəmək yedi, nan.

Bu xəstə Xətai yad qılma,
Zinhar, unutma əhdü peyman.

DƏR MOFARIQƏT ƏZ VISALI
DUSTI-CANI

(Könül dostundan ayrılıq)

Çün oldu tamam nəzm təkmil,
Vəsl oldu həman fəslə təbdil.
Səndən necə kim, can ayrı düşdi,
Tən ya çürüdü, ya sayru düşdi.
Ölüncə unutman ol həbibi,
Gül bəs unudarmi əndəlibi?
Təqdirə var isə ola tədbir,
Yox isə nə çarədir bə təqdir?
Hicrində çü "zad"ü "nun" keçdi,
"Sin"dən dəxi bir füzun keçdi.
Çün sərvəri-Çin irişdi şamə,
Xətmində mükəmməl oldu namə.
Xətm oldu bu namə ruzi-şənbə,
Eşqilə həmişə suzi-şənbə.

ŞER DƏR XATƏMEYI-KITAB VƏ SƏBƏBI-TƏLIF

(Kitabın bitməsi və yazılması səbəbi)

Yarəb, irab etmə cismü cani,
Heç bəndəyə verməgil sən ani.

Sanma bu sözü bəyani-vaqe,
Sözdür qamusu bə-sərzəbani.

Vəslin diləröm vəfalı yarın,
Kim, fanidürür məcazi-fani.

Çox nəstə sifətdə zahir ey dust,
Görsət yüzünü bizə nihani.

Bu fani ömür cahanda qalmaz,
Bəxş et bizə ömri-cavidani.

Bu dari-cahan çü bir fənadır,
Vergil bizə xaneyi-bəqani.

Üç nəsnədürür səbəb bu namə,
Kim, buldu zəruri qılmaq ani.

Əvvəl səbəb oldu nəzmi-tovhid,
Kim, bəndəliyin odur nişani.

Ikinci bu, kim, olanda bəmgin,
Bu, könlünün ola mehribani.

Üçüncü bu, kim, qalırsa xoşdur,
Bu dünyada hər kimin nişani.

Ta deyə onu görən mühüblər,
Rəhmətlik ola onun rəvani.

Hər kim ki, bizi anırsa bulsun,

Dər-bürci-səadət aşiyani.

Kiməm ki, Xətaiyəm deyən mən,
Əhsənət təbarək, ey filani.

Kim munu oxur, yazarü dinlər,
Həq lütfilə yarlıbasun ani!

NƏSIHƏTNAMƏ

Sıbın fəzli-həqə ey talibi-rah,
Ki, dust eşqin özünə eylə həmrah.

Təvəccöh qıl, təvəccöh ol kərimə,
Cəmali-ənvəri-zati-qədimə.

Təvəkkül qapusunda sən müqim ol,
Təpiqi-eşq içində müstəqim ol.

Təfərrüc əhli ol aləmdə sadiq,
Təhəyyür şöleyi-didarə aşiq.

Hər iş, kim, dutasan eşqilə dutgil,
Iki sanmaqlıbı, ey can, unutgil.

Niyazmənd ol müdam yol içrə dobru
Ki, surət təbdil edib olma obru.

Yəqin bil dobruluq dost qapusudur,
Həqiqət aləminin tapusudur.

Ola sidqilə kim ki, əhli niyaz
Olar, ol yol içində saf şahbaz.

Kimin ki, olmasa üzrü niyazi
Qəbul olmaz niyazi, həm namazi.

Özünü məskənət babində xak et,
Bu cismi mərifət abində pak et.

Ki, mənlik mənzilin məhv eylə daim,
Ola göp eşqilə xidmətdə qaim.

Irə ta Fəzli həqdən sənə ənam,
Düşə qəlbinə rəhmət feyzi-ilham.

Xəbərdar olasan həq canibindən.
Çıxar zati-şərifin küfrü kindən.

Irişə halına eşqi-ilahi,
Ola canında daim dərdü ahi.

Dilində fəthü dövlət ola yahu,
Könüldə hikməti-yahu-yamənhu.

Dilərsən kim, olasan əhli-tovhid,

Ki, səndə qalmaya bir şəmmə təqlid.

Könül safilə saf ol sadiqanə,
Səfa birlə həqiqət aşiqanə.

Qədimü layəzəlü fərdü yekta,
Ki, misli yox onun zatinə həmta.

Şəriki yoxdur onun zati hudur,
Mübərradır xamudan şöylə hudur.

Münəzzəhdir xamudan eyni zati,
Vəli, hər şeydə zahir möcüzati.

Ikilikdən bəridir zati-mütləq,
Kəmali-qüdrətinə söylə səddəq!

Özidir hər işə sərkarü memar,
Bu rəmzi anlagil, ey əhli-iqrar!

Cəhani tarü-mar etmək əlində,
Yenə bir dəmdə var etmək əlində.

Görünən, göstərən, gözlə görən ol,
Aparan, gətirən, alan, verən ol.

Dəxi kimdən göpərsən munca işlər,
Öz işidir ki, işlər munca işlər.

Gəhi məzhər cəmalə, gəh cəlalə,
Əcəb sirdir, bu sir cəllə cəlalə!

Ki, həqdir səcdə çün zikrinə fikrin,
Kəlisa məscidü küfrinə küfrün.

Kim, oldur hər işin eynində mövcud,
Özidir cümlə məxluq içrə məbud.

Bəhanədir, vəleykin, işi xəlqə,
Ki, qulabda bu pəndi eylə həlqə!

Onun hikmətlərinə qüdrəti çox,
Nə deyim, binəhayət, payani yox,

Təriqi-əhli-həq bir özgə haldır!
Qalanı yüz elə çox qeylü qaldır.

Kim ol tovhid məqamidir bu yollar,
Bu yoldan çıxanı yol əhli yollar.

Həqiqət içrə gəp var gənc, özidir,
Deyilən xamı dildə öz sözidir.

Vəli, sitri-ədəbdir görmək ondan,
Bəşər felini, yəni bilmək ondan.

Çıxarma pərdədən dışra bu sirri,
Eşit, ey seyr edən bəhr ilə bərpi!

Keçit gözlə, saqın, keçmə bu suyi,
Deyu, naməhrəmə açma bu sirri!

Məqami-heyrət içrə eylə seyran,
Divanə, əsrikü sərməstü heyran.

Olasan ta kim, ol didarə məhrəm,
Visali-həzrəti-dildarə həmdəm.

Əzəldən bir məsəldir kim, demişlər,
Təpiqət pirləri şəkkər yemişlər.

Nə isə zahirin batinin oldur,
Zahirdən batinə düş dobru yoldur.

Nəzər eylə həqin hikmətlərinə,
Təaləllah, zəhi qüdrətlərinə!

Yaratdı canını uş, bu nəfəsdən,
Munu bil, çıxmadın sən bu qəfəsdən.

Ki, bir gövhərdurur əşyanın əsli,
Ki, onun mədənü mənbəü nəsli.

Göhər gəp dürrilədür kani-gövhər.
Nə gövhərdir, həqiqət həqqə məzhər.

Cahan qətrə onun bəhri yanında,

Ki, qərq olur əqillər payanında.

Vəli, qətrə deyil dəryadan ayrı,
Ulaşcaq bir olup, gəl sanma qeyri.

Əlünə alıcaq bir saf ayinə,
Yenə özün göpəpsən həp ayinə.

Görünən güzgüdə həm öz cəmalın,
Dəxi, nədip sənə səndən xəyalın?

Yaxın bax kim, sənə səndən yaxındır,
Iraq baxma sana səndən saqındır.

Yüzündəvü sözündəvü gözündə,
Özüdür can olan, ey can, özündə.

Xamuya dövr edən bir dövri-həqdir,
Özün bilənə bu yaxşı səbəqdir.

Bu məni hər kimin həqqi deyildir,
Ki, safü sidqlə bablı könüldür.

Əgər, seyr eyləsən can iqlimini,
Sərayi-gülşəni-canan elini;

Kim, özü canə can olmuş bu canə,
Nihani gəşt edər xanə bəxanə.

Yəqin ayru deyildir kəndudən can,
Ki, bir mənadadır dəryayüümman.

Günəş zərrəvü həm zərrə günəşdir,
Özünə özünü, ey can, ulaşdır.

Bu cismi eşqilə, can eylə rövşən,
Ki, zülmət rəf olub, cism ola rövşən.

Kimin ki, eşqi yox varma yanınca,
Keçər fürsət o bu eşqə yanınca.

Ki, ol eşqilə sərməstü divanə,
Ona yoxdur qələm, varsa divanə.

Yeri, eşqi özünə pişə eylə,
Yetər uzabi fikr, əndişə eylə.

Bu dəmi xoş gör, ey can, həqqə şükr et,
Bu fikrin tərkin et, var, özgə fikr et.

Niyə gəldin, nə gətirdin cəhanə,
Nə iltərsən axirət cavidanə?

Nə idin aləmi-vəhdətdə söylə,
Bu kəsrət evinə düşdün ki, böylə?

Bunu bildin isə ipdin məqamə,
Axirət mənzili, Darüs-səlamə.

Munu sən istə bir əhli-nəzərdən,
Verə, lütf eyləyib, gizlü xəbərdən.

Əlində var ikən bir ixtiyarlıq,
Həqin aşiqlərilə eylə yarlıq.

Əlini alalar bir dar məhəldə,
Gərəkdir ançlayın yar məhəldə.

Yarım deyən çox olur munda, ey yar,
Saqın hər yetənə aldanma zinhar.

Kimi sevsən onunla həm qoparsan,
Onu kim canü dildən sən taparsan.

Uzaqdır mənzilin azuq qazangil,
Yetər bu dünya mülkünə uzangil.

Xəyal-eşqi özünə həmdəm eylə,
Onunla xoş səfa sür, həm, dəm eylə.

Hər an canda ki, ola eşq xəyali,
Degildir haldan ol hal içrə xali.

Olur bu eşqilə can həqqə vasil,
Ki, eşqi olmayan candan nə hasil!

Təşəbböh eylə, ey can, cavidanə,

Yolunda qalma anun cismü canə.

Cəmali-Mustafayə ver səlavat,
Olasan cümlədən sabü səlamat.

Ibadətlər başıdır, ey qarındaş,
Səlavat eşqilə gər ola yoldaş.

Kimin eşqinə yar etdi cəhanı?
Budur eyni ibadət tanı anı!

Təvəkkül qıl, təfəkkür ilə idrak,
Nədir ol aləmi-mənidə lövlak?

Məhəmməd ümməti qalmaz damuda,
Salavat var, canın yanmaya oda.

Ona ixlas ilə ümmət ola göp,
Ona münkir olanın gözləri kor.

Həqin dustunu bilgil dust olasan,
Şana ulaşıban peyvəst olasan.

Kimin əlindədir bu cümlə aləm,
Bu hikmətə ulaşur gerçək adəm.

Nəbi meracə çıxdı kimi gördi,
Məqami-müntəhadə kimə irdi?

Yol üstündə duran aslanı gördi,
Çıxapdı yüzügünü ona verdi.

Dedi ki, aramızda bu nişanə,
Bu sözümə məvalilər inanə.

Munu fəhm eylə ki, özgə xəyaldır,
Xəyal içrə, vüsal içrə məaldır.

Daxi sir var deyilməz xəlq içində,
Yenə söz var deyəsi xülq içində.

Yürü, şahə müdam könlün açılsın,
Lütüf söylə, dilindən düp saçılsın.

Ki, dəgmə kimsə olmaz şahə məqbul,
Nişan göstər olasan ki, şaha qul.

Nədir, söylə mənə, şahin nişanı?
Əgər mömin isən sən şahı tanı!

Kimin əmrilə çizginir fələklər,
Ona səcdə elər göydə mələklər.

Mürüvvət və kərəm, lütfü səxavət
Nişanı şahın, ey əhli-səadət.

Həsən-Hüseyni sev candan həmişə,
Zəhi, dövlətli can şahə buluşə.

Əli, Zeynəlibadü Baqirü Cəfər,
Olardır möminə mürşidü rəhbər.

Musayi Kazim, Əli, Musa Rzayə,
Rza vergil yəqin ali-əbayə.

Təqiyü ba Nəqi şah Əskəridən,
Ola görgil imamlar gövhəridən.

Irişdi vədeyi-əhdi-Məhəmməd,
Зühur edə özün məhdi-Məhəmməd.

Bu on iki imamə qıl eyvallah,
Əgər mömin isən yarınçın allah.

Yəqin oldu çıxa sahib zəmanə,
Vilayət ləşgər ilə xanədanə.

Əlamətlər göründü cümlə əhval,
Ki, təbdil görünür qövl ilə əqval.

Cəhan əksinə döndü, ey bəradər!
Dilər div ola insanə bərabər?!

Haçan dürüst ola bu xam xəyallar,
Yaxışmaz yol içində işbu hallar.

Bu bikar iyəsi mülkini gözlər,

Görər bu məniyi işıqlı gözlər.

Зühur olmaz cahan qarışmayınca,
Bu aləm cümlə küfrə düşməyincə.

Yenə oynaya şahin zülfüqarı,
Müti ola onun əmrinə varı.

Gəl imdi bir dəxi söhbəti dinlə,
Qulax dut bu sözün mənisin anlə.

Edərsən mundan axır seyran onda,
Nə köşək təxt yaparsan yəni munda?

Yükün zülm isə arxandan buraxgil,
Təfərrüc eyləyib didarə baxgil.

Irəsən mənzilə oynaya gülə,
Ki, şəklin bənzəyə gülşəndə gülə.

Bu dünya möhnətin vəhdətə dəgşür,
Özünü sidqilə sən şahə dapşür.

Həqi ərdən ari, mömindən istə,
Budur pəndim sənə şikəstə-bəstə.

Ərə yetən, həqə yetər yəqin bil,
Əgər talib isən bu rəmzi bilgil.

Bil ol can kim, həqiqət pirimizdir,
Yolunda təslim olmaq əmirimizdir.

Əgərçi qətreyi sudan yaratdı,
Vəli öz eşqini ona yar etdi.

Bəvəzullah, qılgil sən sücudi,
Münəvvər eyləgil iş, bu vücudi.

Zəhi, surət ana canlar göricək,
Yanınca sürünür, olur baliçək.

Gərəkdürür sənə hər işdə təzim,
Mələk adəmdən alur elmü təlim.

Könül göziylə bax, didar görəsən.
Necə bir sən dərü divar görəsən.

Nə kim vardır bu surətdə göründi,
Təcəlla şövqini munda gör indi –

Ki, munda görməyən, can onda görməz,
Qalur ol vəslini canana irməz.

Bu vəchin təfsiri Tövratü Incil,
Edərlər anu fürqan əhli təvil.

Şəriət və təriqət yollarıdır,
Ki, mərifət, həqiqət hallarıdır.

Budur bu dörd kitabın mənisi həm,
Özün bilib, olasan yolda möhkəm.

Yəqin əhli yanında yol bir oldu,
Ki münkirlər bu dərgahdan sürüldü.

Mürid oldup ola əhli-ipadət,
Hər işdə vap ala pirdən icazət.

Həram edə uyxusun dost aduna,
Yana pərvanətək eşqin oduna.

Təpiqi-övliya bir dobru yoldur,
Yetər hər yetənə kəndunu buldur.

Əgəp olmaz isən bu yolda gerçək,
Vilayət süfrəsindən sən əlin çək.

Kərəm kani Əlidən, haşa lillah,
Xaçan öz çakərini edə gümrah.

Mühübbi-şah olan dərmandə olmaz,
Çıxar aydınlıba zülmətdə qalmaz.

Çalınma dörd yana bablan Əliyə,
Ərənlər sərvəri şahi-vəliyə.

Mizanü tərazü sorbuvü məhşər,

Əli əlindədir, filcümlə, yeksər.

Keçirən ol siratül-müstəqimi,
Onun ümmətidir əzəl qədimi.

Vilayət şəhrinin qədri Əlidir,
Həqiqət bəhrinin dürri Əlidir.

Yedi damu, səkiz cənnət nişani,
Xamusi səndədir anla bəyani.

Vücudindən gedər damü sifatin,
Yaman xudur, burax əldən bəratin.

Sifati-əhli cənnət yaxşı xudur,
Ki, xuyi yaxşı olan bəxtludur.

Kəmal əhli ilə olgil müsahib,
Ki, ondan mərifət kəsb et əcayib.

Özünbilməz ilə durma, oturma,
Ömür zaye keçər əqlin itirmə.

Qoma şah damənini daim əldən,
Yapış silsiləsinə canü dildən,

Kimin ki, məni içrə zati yoxdur,
Çürükdür sözünün bünyadi yoxdur.

Yəqin sidq aşiqin sərmayəsidir,
Bu rəmzi bil ki, ol can ayəsidir.

Iman əhli isən ey can, vəleykin,
Ki, cismü canü dildə dutmagil kin.

Budur sözüm sənə məndən əmanət,
Könül yıxma, vəli, eylə imarət.

Dəxi, yoldaş ilə qonşunu gözlə
Ki, xəlqin eybini sən açma, gizlə.

Hamu fəzli-həqə oldu betofiq,
Ola taliblərə həq yolu təhqiq.

Hamu əməldən əfzəldir, bir insaf.
Həqin öz evidir olsa könül saf.

Həqin ol haqlıbı ol həq həqiçün,
Ki, zati fəzli həq mütləq həqicün.

Cəmali-pərtəvi-şövqi həqiçün,
Kəmali-qüdrəti-eşqi həqiçün.

Kəmali-ismi-əsmasi həqiçün,
Həm ol ismül-müsəmması həqiçün,

Müsəlla, ərşü fərş naxış həqiçün,
Həm ol göydən enən yabış həqiçün,

Imam Həsən - şəhid canı həqiçün,
Tökülən şah Hüseyn qanı həqiçün.

Ənəlhəq söyləyən Mənsur həqiçün,
Şəhidlər üstə düşən nur həqiçün!

Ki, üçlər, yeddilər qırxlar həqiçün,
Bu vala qovmi-sərməstlər həqiçün!

Səfa əhli sufi safi həqiçün,
Ənəllah əhli-insafi həqiçün!

Urum əbdalları sidqi həqiçün,
Xorasan pirləri nitqi həqiçün!

Nihan dərvişlərin sirri həqiçün,
Bu yolda pirlərin sirri həqiçün!

Aşiqlər atəşi-ahı həqiçün,
Ki, təsbihi-səhərgahi həqiçün!

Müdam çabırdıbun ol şah həqiçün,
Hacat qəbul olan dərgah həqiçün!

Suçum babışla şahi-Kərbəlayə,
Qamu aşiqlərə şah övliyayə.

Qəbul et bu duayi ya ilahi,

Ki, sənsən cümlə aləm padşahi.

Nə ərbabəm, nə zahid xaki-payəm,
Bəhəmdullah ki, dust eşqilə bayəm.

Bənidir lütf iyəsi padişahim,
Ümidgahim, şahım püştü pənahim.

Nəsihətnamə yazdım dərvişanə,
Cahanda olmab üçün bir nişanə.

Təvəccöh qıl, təvəkkəltü Ələllah,
Qulab çəkdim, dedim, ərənlərə şah.

Həqin fəzlinə bablandıq əzəldən,
Təmənnamız didardır ləmyəzəldən.

Xətai, dərdməndəm bir kəminə,
Onuçuq, hu, deniz şahın dəminə.